

SPECPOL

STUDY GUIDE

#ideasbeyondborders

Elif Naz KURU
Board Member

Ömer L. BAHTİYAR
Board Member

Berker TEZER
Academic Assistant

**MODEL
UNITED
NATIONS**

Genel Sekreterden Mektup

Sevgili Delegeler ve Katılımcılar,

Hepiniz 13 - 15 Şubat tarihleri arasında, Kocaeli Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesi'nde 7. kez düzenlenen KAFMUN'26'ya hoş geldiniz. Benim adım Özkan Işıksoy. 2023'ten itibaren KAFMUN'da yer alıyorum. Daha önce Under Secretary-General ve Akademik Danışmanlık görevlerini yürüttüm ve şu anda ise sizlerin Genel Sekreteriyim.

KAFMUN bana liderlik, uluslararası ilişkiler, farkındalık ve kriz yönetimi gibi alanlarda çok şey kattı ve bu güzel ekipte yer almaktan onur duyuyorum. Biz KAFMUN'da gerçekten çok güzel bir aile olduk ve bu güzide konferansı bir gelenek haline getirdik. Sizleri de bu güzel geleneği devam ettirmeniz adına aramızda görmekten büyük mutluluk duyuyoruz.

Birleşmiş Milletler'in 6 ana komitesinden 2'sini barındıran KAFMUN'26, bu yıl sizleri birbirinden güçlü gündemlere sahip 7 komiteyle birlikte bekliyor. Dünya, günümüzde küresel istikrarsızlıklara boyun eğiyor; belirlenen kalkınma hedefleri yerine getirilemiyor ve masum çocuklar çatışmaların ortasında hayatını kaybediyor. Ele alacağımız konular birer Model Birleşmiş Milletler Simülasyonu başlığı çatısı altında konuşulabilir; fakat bu sorunlar gerçek ve sonuçları tüm insanlığı etkilemektedir.

Biz KAFMUN'26 olarak çözümü güç olan tüm bu sorunlara karşı yalnızca tartışan değil, sorumluluk alan ve çözüm üretme cesaretine nail olan delegelerle bir araya gelmeyi hedefliyoruz. Bu konferansta sizlerden beklentimiz; klişe çözümlerden uzak, eleştirel düşünen, diplomatik konjoktüre hâkim ve uluslararası farkındalık bilinci yüksek bir duruş sergilemenizdir.

KAFMUN'26, farklı fikirlerin çatıştığı değil; sağduyu çerçevesinde tartışıldığı, bakış açılarının bir zenginlik olarak görüldüğü bir konferans kültürünü benimsemektedir. Bu doğrultuda her birinizin tartışmalara aktif, yapıcı ve bilinçli katkı sunacağına inanıyorum.

Akademi ve Organizasyon ekiplerimiz sizler için uzun süredir büyük bir özveriyle çalışmakta ve her detayı titizlikle planlamaktadır. Umuyorum ki hepiniz akademik anlamda verimli, organizasyonel anlamda ise konforlu ve eğlence dolu bir konferans geçirirsiniz. Bu konferansın sonunda yalnızca yeni bilgilerle değil; güçlü dostluklar, unutulmayacak anılar ve değerli deneyimlerle ayrılacağınıza inanıyorum.

Hepinize başarılı, ilham verici ve unutulmaz bir KAFMUN'26 diliyorum,
Sağlıkla kalın.

Özkan IŞIKSOY
Genel Sekreter

Akademik Danışmandan Mektup

Kıymetli KAFMUN'26 Delegeleri,

Hepinizi saygıyla, sevgiyle ve muhabbetle selamlıyorum. 13 ve 15 Şubat tarihleri arasında okulumuz Kocaeli Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesinde 7'ncisi düzenlenecek olan KAFMUN'26 konferansına hoş geldiniz.

Ben Berker Tezer, 2023 yılından beri KAFMUN ailesinin bir parçası olmaktan onur duyuyorum. Daha öncesinde KAFMUN'da ve farklı konferanslarda çeşitli görevlerde bulundum. Bu konferansta ise Akademik Danışman olarak karşınızda bulunuyorum. KAFMUN ailesinde bulunduğum süre zarfında kendimi sosyal ve akademik anlamda geliştirdiğimi düşünüyorum. Edindiğim deneyimler; kriz yönetimi, konuşma becerisi, liderlik etme gibi bir çok kazanımı elde etmemi sağladı ve kişisel gelişimime fazlasıyla katkı sundu.

Yıllardır süregelen konferanslar ve vermiş olduğumuz emeklerle birlikte KAFMUN ismini yedi yıldır istikrarlı bir şekilde devam ettirerek, KAFMUN'u okulumuzun bir kültürü, bir markası haline getirdik. Sizleri böylesine köklü bir oluşumun içerisinde bulunduğunuz için tekrardan selamlıyorum. Bu konferansın amacı sizleri akademik ve sosyal anlamda geliştirmek, dünyaya farklı perspektiflerle bakmanızı sağlayıp sizlere dünyamızla ilgili bir farkındalık oluşturmaktır.

Bu amaç doğrultusunda sizlere sunabileceğimiz en iyi konferans deneyimini sunabilmek adına akademik ekip ile birlikte çok sıkı çalıştık ve hazırlandık. Konferans süresi boyunca ise herkesin elinden gelenin en iyisini yapacağına dair hiçbir şüphem yoktur.

Herkese başarılı ve kendini geliştirdiği bir konferans diliyorum,

Berker TEZER

Akademik Danışman

Kriz Direktöründen Mektup

Saygıdeğer Delegates ve Emeği Geçenler,

Hepinizi büyük bir içtenlikle selamlıyor ve saygılarımı sunuyorum. Okulumuz Kocaeli Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesinde 13 ve 15 Şubat 2026 tarihlerinde yedincisini düzenleyeceğimiz KAFMUN'26'ya hoş geldiniz. Merhabalar, ben ise Kriz Direktörü Hamza Duruk. Benim adıma 2023 yılında başlayan KAFMUN deneyimi, 2024 yılından itibaren mütemadi bir şekilde kriz ekibinde görev alarak devam etmektedir. Bununla beraber, çeşitli konferans ve münazaralarda kendimi gerçekleştirerek birçok alanda uzmanlığımı ve ilgimi kanıtlamış bulundum. Bizleri, dünyayı değiştirecek gençleri, aynı uzlaşma zeminlerinde buluşturan aktivitelerdeki yegâne gayem her zaman dünyayı daha iyi bir yer kılmak ve herkesin insanca yaşamasına katkıda bulunmak adına kendimi ve bulunduğum toplulukları geliştirmek ve organize etmek oldu. Değerli kriz ekibinin direktörü olarak ise bu etkinliğin arka saflarında sürekli çalışan ve doğru kararlar almak zorunda olan bu ekibe, tutkumun ve vizyonumun birleşmesiyle sizlere farklı bir deneyim sunmak amacım olmuştur. Kriz ekibi olarak ise ortak değerler üzerine inşa edilmiş uzlaşma zemininde etkinliği denetliyor ve yön almasına yardımcı oluyoruz. Yürütülen akademik direktifler doğrultusunda sıkı disiplininiz ve yüksek yetkinliğimizi kullanarak kararları onaylıyor; bununla beraber komiteler için kriz yönetimini artırmak ve konular üzerine bilgilerini zorlamak adına kriz senaryoları hazırlıyoruz. Bu seneki sekiz kişilik kriz ekibimiz ile sizler için emek veriyor olacağız ve kriz ekibi direktörü olarak bana devredilmiş bu yedi yıllık emeği geleceğe de taşımak adına seferber olacağım. İki yıl önce temelleri atılan bu yolculukta ise bugün birçok değerli çalışma arkadaşım ile birlikte bu güçlü yapı altında birleşmiş ve emin adımlarla hedeflerimize doğru yürüyoruz. Bu hedef tabii ki basit değil. Yürüttüğümüz çalışmalar aslında geçmişle geleceği birbirine bağlayan bir köprüden ibarettir. Bu köprü, geçmişteki meseleleri şu ana bağlayan; arafta kararlar vermemize ve üzerine düşünmemize imkân tanıyan, geleceğe doğru kurulan bir zemin olan KAFMUN'26'dır. Derinlikli kültürü ve dünyaya bakış açısını barındıran bu zemin, onlarca kişinin dünyayı değiştirebileceği ümidini tekrar yeşertmekte ve bu yolda ilerlememizi sağlamaktadır. Hepinize yeni yaşantılar kazandıracak bu etkinliğin, geleceğinize doğru anlamlı bir kapı aralmasını temenni ediyorum.

Umutlu olun, saygılarımla,

Hamza DURUK

KAFMUN'26 Kriz Direktörü

Komite Başkanlarından Mektup

SPECPOL (Özel Siyasi ve Sömürgecilik Sonlandırılması) komitesinin değerli delegeleri, hepiniz Kocaeli Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesi'nin düzenlemiş olduğu KAFMUN'26 etkinliğine hoş geldiniz. SPECPOL komitesi başkanları olarak siz değerli delegeleri bu etkinlikte aramızda göreceğ olmanın heyecan ve mutluluğunu yaşıyoruz.

SPECPOL komitesi olarak bizler, üç günlük konferans süresi boyunca Sahel Bölgesinde artan güvensizlik ve barışı koruma operasyonlarını uluslararası perspektifte geniş bir şekilde ele alarak tartışacağız. Komite içerisinde yapacağımız tartışmalar ve anlaşmalar sonucunda ele aldığımız konuyu SPECPOL komitesinin yapması gerektiği gibi barışla noktalamayı hedefleyeceğiz. Komitemizde gerçekleştireceğimiz çalışmaların öncesinde siz değerli delegelerimizden yazdığımız çalışma kağıdını detaylıca inceledikten sonra bizim göz atılması gereken kaynaklar bölümünde yer verdiğimiz çeşitli kaynaklardan da yararlanıp bireysel araştırmalarda yapmış, komite gündemi hakkında yeterli ve verimli bilgilere sahip olmuş bir biçimde konferansta yer almanızı rica ediyoruz. Umarız ki beraber geçireceğimiz üç gün bizler için gerek akademik gerek sosyal anlamda oldukça verimli ve keyifli olur. Herhangi bir sorunuz veya bir ihtiyacınız olursa bizlere yukarıda belirtilen mail adreslerimizden, WhatsApp grubunda bulunan numaralarından çekinmeden ulaşabilirsiniz. Sizlerle bir araya gelmek için oldukça sabırsızlanıyoruz. KAFMUN'26 da görüşmek dileğiyle...

Elif Naz KURU & Ömer Layik BAHTİYAR

Komite Başkanları

İçindekiler:

1. SPECPOL'e Giriş.....	7
2. Terminoloji.....	8
3. Komiteye Giriş	9
3.1 Gündem Maddesinin Açıklanması	9
4. Sahel Bölgesinin Stratejik Önemi ve Tarihsel Gelişimi.....	10
4.1 Tarihsel Arka Planı.....	10
4.1.1 Afrika Kıtasında Sömürgecinin Başlangıcı	10
4.1.1.1 Sahel Bölgesinin Sömürülmesi	11
4.2 Sahel Bölgesinin Stratejik Önemi.....	14
4.3 Geçmişten Günümüze Sahel Bölgesine Genel Bakış.....	15
5. Sahel Bölgesinin Mevcut Durumu.....	20
5.1 Bölgede Etkin Dış Güçler	22
5.1.1 Fransa'nın Etkisi	25
5.1.2 Çin'in Etkisi	26
5.1.3 Rusya'nın Etkisi	27
5.2 Bölgedeki Terör Eylemleri	28
5.3 Sahel Bölgesinde İklim.....	30
6. Küresel ve Bölgesel Uluslararası Örgütlerin Stratejik Rollerinin Analizi	31
7. İlgili Devletlerin Tutumları.....	35
8. Göz Atılması Gereken Kaynaklar.....	36
9. İncelenmesi Gereken Başlıklar.....	36
10. Cevaplanması Gereken Sorular.....	37
11. Kaynakça.....	37

1. SPECPOL (Özel Siyasi ve Sömürgeciliğin Sonlandırılması)'e Giriş:

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Dördüncü Komitesi olan SPECPOL'un kısaca açılımı politik ve bağımsızlaşmadır. Gerçekten zorbalayıcı politik konularda ana hedef olan 47/233 sayılı genel kararı uyarınca 1993 yılında kurulmuştur başlangıçta SPECPOL kendilerini idare edemeyen vesayet ve hükümet bölgeleri ile mücadele etmek için yaratılmıştır. SPECPOL, kuruluşundan bu yana çeşitli uluslararası krizlerde ve barış süreçlerinde aktif rol oynamıştır. Batı Sahra meselesinde referandum yapılması için çözüm planları hazırlamış, Filistinli mültecilerin korunması amacıyla UNRWA'nın çalışmalarını desteklemiş ve barış operasyonlarının etkinliğini artırmak için gözlemci misyonlar düzenlemiştir. Komite, sömürgecilikten bağımsızlaşma süreçlerinde taraflara siyasi destek sağlamış ve kalan sömürge topraklarının statüsünü takip etmiştir. Uzayın barışçıl kullanımı konusunda BM'nin Dış Uzay İşleri Ofisi (UNOOSA) ile işbirliği yaparak uzay araştırmalarının denetlenmesine katkıda bulunmuştur. Ayrıca, barışı koruma operasyonlarının finansmanı ve sivillerin korunması gibi konularda çeşitli karar taslakları sunmuş, devletler arası diyalogların güçlendirilmesi için çalışmıştır. Günümüzde, uluslararası güvenliği etkileyen bölgesel çatışmalara yönelik siyasi çözüm yollarını teşvik etmeye devam etmektedir. Buna ek olarak Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen kendi kendini yönetemeyen bölgeler listesinde 17 tane bölge bulunmaktadır. Ve bu bölgeleri SPECPOL eşliğinde belirlemişlerdir. Bölgeler sırasıyla: Amerikan Samoası, Anguilla, Bermuda, Britanya Virjin Adaları, Cayman Adaları, Falkland Adaları (Malvinas), Fransız Polinezyası, Cebelitarık, Guam, Montserrat, Yeni Kalonya, Pitcairn, Saint Helena, Turks ve Caicos Adaları, ABD Virjin Adaları, Batı Sahra'dır. Tüm Birleşmiş Milletler üyeleri SPECPOL toplantılarına katılabilme hakkına sahiptir.

2. Terminoloji

Terörizm: Bir kişi ya da grubun siyasi, ideolojik veya dini amaçlarla, sivilleri hedef alan şiddet ve korku eylemlerini kullanarak toplum üzerinde baskı oluşturmayı ve devletleri ya da kamuoyunu etkilemeyi amaçlamasıdır.

İklim Değişiklikleri: Dünya'nın uzun yıllar boyunca ortalama sıcaklık, yağış ve hava olaylarında meydana gelen kalıcı değişimlerdir. Bu değişimler doğal süreçlerden kaynaklanabildiği gibi, günümüzde büyük ölçüde insan faaliyetleri sonucu hızlanmıştır.

Dış Güçler: Bir ülkenin ya da bölgenin kendi sınırları dışındaki devletler, uluslararası örgütler veya aktörler olup; siyasi, askerî, ekonomik ya da kültürel yollarla o ülkenin iç işlerini veya gelişimini etkilemeye çalışan unsurlardır.

Nüfus: belirli bir zaman ve mekânda (ülke, şehir, bölge vb.) yaşayan insanların toplam sayısıdır.

Çölleşme: Kurak ve yarı kurak bölgelerde toprağın verimliliğini kaybetmesi, bitki örtüsünün azalması ve arazinin çöl özellikleri göstermeye başlamasıdır. Hem iklim koşulları hem de insan faaliyetleri bu süreci hızlandırır.

Silahlı Olaylar: Devletin resmî güvenlik güçleri dışında kalan; askerî silahlar kullanan, zorlayıcı güçle hedeflerine ulaşmaya çalışan örgütlü yapılardır. Bu gruplar siyasi, ideolojik, etnik ya da ekonomik amaçlarla faaliyet gösterebilir.

Uluslararası Müdahale: Bir ülke veya bölgede ortaya çıkan güvenlik, insani kriz ya da siyasi istikrarsızlık durumlarında, yabancı devletler veya uluslararası örgütlerin çeşitli yollarla sürece dâhil olmasıdır.

Sınır Güvenliği: Bir devletin kara, hava ve deniz sınırlarını koruyarak yasadışı geçişleri, kaçakçılığı, silahlı grupların hareketlerini ve güvenlik tehditlerini önlemeye yönelik aldığı tüm önlemlerdir.

3. Komiteye Giriş

3.1 Gündem Maddesinin Açıklanması

Kuzey Afrika'yı kapsayan geniş yarı kurak bir bölge olan Sahel, göç, ticaret ve kültürel alışveriş için bir kavşak noktası olarak önemli stratejik, coğrafi ve ekonomik öneme sahiptir. Atlantik Okyanusu'ndan Kızıldeniz'e uzanan bu bölge, Sahra Çölü ile Sudan savanaları arasında bir köprü görevi görür ve Moritanya, Mali, Burkina Faso, Nijer, Çad ve Sudan gibi ülkeleri kapsayan 3 milyon kilometrekareden fazla kocaman bir alanı kapsar. Bu alan tarım ve hayvancılık bakımından elverişsiz gibi görünsede çok sayıda susuzluğa dayanıklı bitki ve hayvan toplulukları hayatta kalabilmektedir . Bu bölgelerde bulunan halk için çok net bir istihdam olanağı sunmaktadır. Bu 3 milyon kilometrekare alanda sadece tarım ve hayvancılık imkanları yoktur.Bölgede çok fazla petrol, doğalgaz, uranyum, altın vb. doğal kaynak bulunmaktadır, örneğin Çad 2025 yılındaki verilerine göre, günlük yaklaşık 126.000 ham petrol üretmektedir.Tabiki bu durum küresel devletlerin ilgisini çekiyor ve durmadan bu bölgeye gerek yatırım şirketleri kurarak gerek ticaret yapabilmek amacıyla limanlar kurarak gerekte bu bölgeye sahip olabilmek adına adeta para akıtmalarına yol açıyor. Bunların dışında Sahel bölgesinde aşırı hızlı bir nüfus artışı söz konusudur, çalışabilecek aktif nüfus oranı fazladır ve bu yönden büyümeye çok açık bir bölgedir ve bir yandanda geleceğimizin en büyük problemi olan iklim değişikliği en çok bu bölgede hissedilmekte buna ek olarak bu yönde “Yeşil Duvar” gibi iklim değişikliği ile mücadele kapsamında çok büyük projeler Sahel bölgesinde yapılmakta.

Ancak bu Sahel bölgesinin yıllardır aşamadığı çok büyük sorunları vardır , bunların başında tabiki terör eylemleri,siyasi istikrarsızlıklar, iklim koşulları ve güvenlik sorunları geliyor. Bu sorunlardan dolayı aslında çok büyük yatırım imkanı olan ve Dünya ekonomisine büyük ölçüde fayda sağlayabilecek ve büyük potansiyele sahip olan Sahel bölgesinin değerlendirilememesine yol açıyor. Yani burada bahsettiğimiz üzere gündem maddemiz oldukça temel ve konuşulması gereken bir konudur. Konuya hakim bir şekilde komitede yer almanız oldukça önemlidir.

4. Sahel Bölgesinin Stratejik Önemi ve Tarihsel Gelişimi

4.1 Tarihsel Arka Planı

4.1.1 Afrika Kıtasında Sömürgecinin Başlangıcı

“Bir Kıta, Bin Zincir”

Avrupa güçleri, keşifler çağında , 15. yüzyıldan itibaren Afrika'ya ilgi duymaya başladı ve zamanla Afrika toprakları üzerinde hak iddiaları ortaya çıktı. Avrupa'nın Afrika'daki sömürgeleştirme çabaları, küresel güçlerin dünya çapında koloniler arayışına girdiği yeni emperyalizm dönemiyle aynı zamana denk gelen 19. yüzyılın sonlarında yoğunlaştı . 1914 yılına gelindiğinde, Avrupa ülkeleri Afrika kıtasının yaklaşık yüzde 90'ını topluca sahiplenmiştir.

Avrupalıların Afrika halkları ile etkileşimi genellikle ticaret ve ticaret merkezlerinin kurulmasıyla, daha sonra da Afrika'nın kıyı bölgelerinde yerleşim yerlerinin oluşmasıyla başladı.

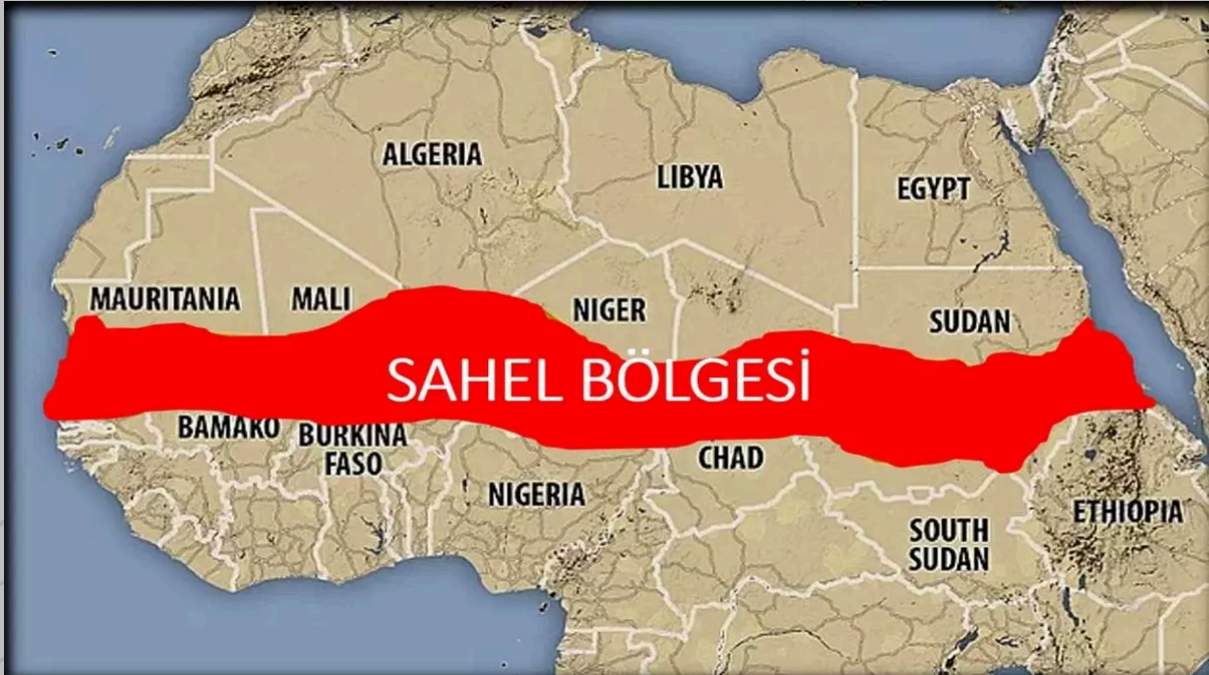
Sömürgeleştirme arttıkça, daha fazla Avrupalı kıtanın iç kesimlerine doğru ilerledi ve toprak iddialarında bulunurken

yerli halklarla giderek daha fazla çatışmaya girdi. Sömürge yönetimi, boyun eğdirme ve baskıyı içeriyordu. Bazı sömürgeci güçler doğrudan yönetimi benimserken, diğerleri geleneksel liderler veya başkaları aracılığıyla dolaylı olarak yönetti. Sömürgeler doğal kaynaklar için sömürüldü ve sömürgeci gücün çıkarlarına hizmet edecek şekilde tasarlanmış ekonomik sistemler dayatıldı; bu da sömürge öncesi ekonomik sistemleri ve ticaret modellerini bozdu ve sömürge sakinlerini ithal mallara bağımlı hale getirdi. Afrika halkı, çeşitli yollarla yeni ekonomik modellere katılmaya zorlandı; Belçika Kralı II. Leopold'un Kongo Serbest Devleti'ndeki acımasız zorunlu çalışma uygulamaları en korkunç örneklerden biridir.

4.1.1.1 Sahel Bölgesinin Sömürülmesi

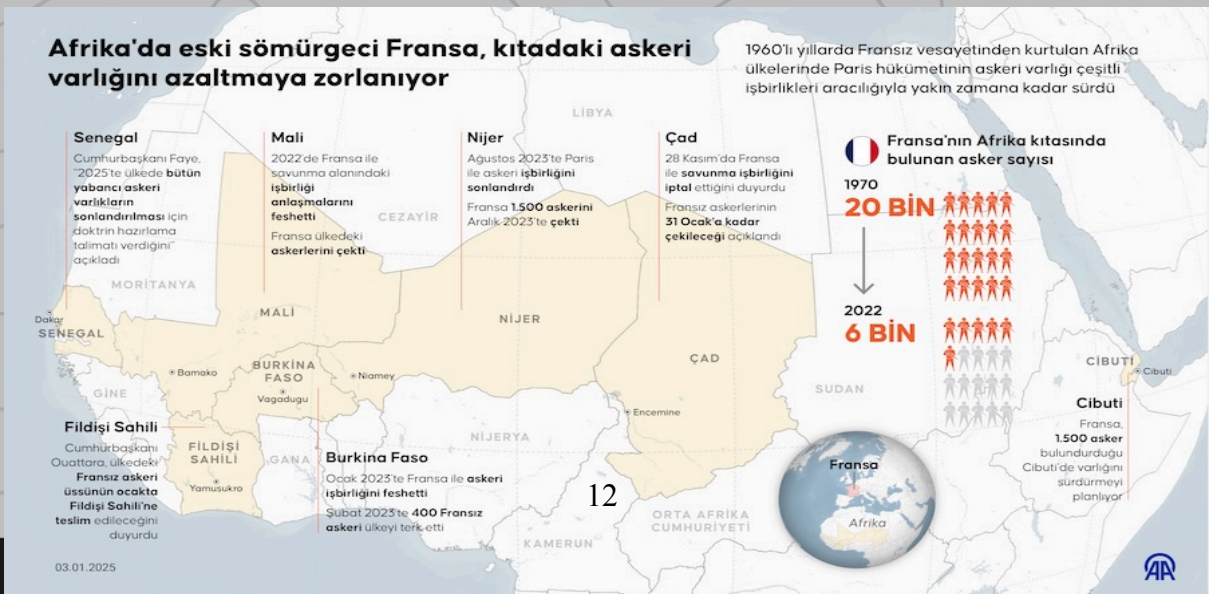
“Sahel’in Gölgesi: İstenmeyen Fransa.”

Sahel bölgesi, Afrika kıtasının kuzeyinde, Sahra Çölü ile tropikal Afrika arasında uzanan geniş bir geçiş kuşağı olup tarih boyunca hem coğrafi hem de stratejik açıdan büyük önem taşımıştır. Bölge, göçebe ve yerleşik toplumların bir arada yaşadığı bir ekosistem olarak, tarih boyunca ekonomik, kültürel ve siyasi etkileşimlerin merkezi olmuştur. 19. yüzyılın ortalarından itibaren Avrupa’nın Afrika üzerindeki sömürge politikalarının merkezi hâline gelen Sahel, özellikle Fransa tarafından Fransız Batı Afrikası çatısı altında Mali, Nijer, Burkina Faso, Çad ve Moritanya gibi ülkelerde kontrol edilmiştir. Avrupalı sömürgecilerin bölgeye ilgisi, başlangıçta ticaret yollarının ve doğal kaynakların kontrolü ile sınırlı iken zamanla siyasî, idari ve kültürel yapıyı doğrudan şekillendiren bir hâle gelmiştir. Berlin Konferansı (1884–1885) ile Afrika’nın sınırları, Avrupalı güçler tarafından kendi çıkarlarına göre çizilmiş, etnik ve kültürel yapılar göz ardı edilmiştir. Bu durum, yerel halklar arasında toplumsal bölünmelere ve ilerleyen yıllarda çeşitli çatışmalara yol açmıştır.

Fransa’nın sömürge politikası, siyasi ve ekonomik alanlarla sınırlı kalmamış, kültürel etkiler de derin olmuştur. Fransızca resmi dil olarak benimsenmiş, eğitim ve hukuk sistemleri Fransız modeli üzerinden yeniden yapılandırılmıştır. Bu süreç, yerel kültürler ve diller üzerinde kalıcı izler bırakmış, bölge halkları arasında iletişim ve toplumsal kimlik açısından karmaşık ilişkiler doğurmuştur. 1945 sonrası dönemde ikinci Fransız sömürge imparatorluğunun çöküşü ve Afrika ülkelerinin bağımsızlık süreçleri, yeni yerli elitlerin hem devlet kurma hem de sınırları yönetme konusunda büyük zorluklarla karşılaşmasına yol açmıştır. Birçok yeni devlet, sömürge döneminden kalma sınırları korumayı tercih etmiş ve

zayıf altyapı, sınırlı uzman kapasitesi ve düşük eğitim seviyesi nedeniyle bağımsızlıklarını sürdürebilmek için yeterli koşullara sahip olamamıştır. Bu durum, uzun süreli siyasi krizler, etnik çatışmalar ve devlet boşluklarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Sahel'in toplumsal yapısı, tarih boyunca hem göçebe hem de yerleşik toplumların etkileşimiyle şekillenmiştir. Bu etkileşim, kaynakların paylaşımı ve suya erişim gibi temel ihtiyaçlar üzerinden çatışmalara yol açmıştır. Özellikle Mali ve Nijer'de Tuaregler gibi göçebe topluluklar ile merkezi devlet otoritesi arasında tarihsel gerilimler devam etmiş, doğal kaynaklar ve su için rekabet bölgede uzun vadeli çatışmaların temel sebeplerinden biri olmuştur. Sömürge sonrası dönemde, Sahel ülkeleri bağımsızlıklarını kazansalar da eski metropol ile olan bağlar tamamen kopmamış; Fransa ekonomik ve askeri etkisini sürdürerek neo-sömürgecilik eleştirilerine konu olmuştur. Bu durum, bölgede devletlerin kendi egemenliklerini tam anlamıyla kullanmasını sınırlamış ve bağımlılık ilişkilerini pekiştirmiştir. Zayıf devlet yapıları, sürdürülemeyen kurumlar ve dış müdahalelere açıklık, Sahel'i terör örgütleri ve silahlı gruplar için uygun bir ortam hâline getirmiştir. Mali, Nijer ve Burkina Faso'da El-Kaide bağlantılı gruplar ve diğer radikal örgütler, bu boşluklardan faydalanarak güç kazanmıştır. Günümüzde Sahel, tarihsel sömürgecilik mirasının yanı sıra yeni jeopolitik mücadelelere de sahne olmaktadır. Fransa uzun yıllar boyunca bölgede askerî üsler ve operasyonlar aracılığıyla etkili olmuş, ancak son yıllarda askeri varlığını azaltmış ve yerini diğer küresel aktörlere bırakmıştır. Bölgenin sosyal yapısı, hızlı nüfus artışı, yoksulluk, kadın ve çocuk sağlığı, eğitim eksikliği ve genç nüfusun işsizlik oranları gibi yapısal sorunlarla birleşince, göç, radikalleşme ve suç faaliyetleri gibi sosyal krizleri de beraberinde getirmektedir. Sahel'in tarihçesi, sömürge döneminden bağımsızlık sonrası süreçlere, modern güvenlik sorunlarından demografik ve sosyal zorluklara kadar uzanan bir çerçevede ele alındığında, bölgenin sorunlarının kökenlerini anlamak mümkündür. Tarih boyunca şekillenen yapay sınırlar, toplumsal bölünmeler, ekonomik bağımlılıklar ve dış müdahaleler, bugün bölgenin istikrarsızlık ve krizlerle mücadele etmesinin temel sebeplerini oluşturur. Bu nedenle Sahel'deki sorunların çözümü, sadece güvenlik ve insani yardım operasyonlarıyla sınırlı kalmamalı; tarihsel, sosyal, ekonomik ve demografik dinamikleri dikkate alan kapsamlı ve uzun vadeli stratejiler gerektirmektedir.

Sahel'de Fransa karşıtı eylemler hız kesmiyor

Sahel'de 2019'dan bu yana zaman zaman "Fransa'nın bölgeden elini çekmesi için" düzenlenen eylemler, Mali'deki darbe sonrası daha geniş kitlelere ulaştı

Mali
Terörle mücadelede Rusya ile yakınlaşırken halk da Fransa'nın Mali'den ayrılması için eylemler düzenliyor

Nijer

Fransız askerlerinin ülkedeki varlığı zaman zaman düzenlenen eylemlerle protesto ediliyor

SENEGAL

Senegal

"Fransa karşıtı" görüşleriyle bilinen Ousmane Sonko'nun Mart 2021'de gözaltına alınmasının ardından destekçileri, Fransız marketleri yağmaladı

MALI

NIJER

BURKINA FASO

Burkina Faso

30 Eylül'deki askeri darbede devrik lider Paul-Henri Damiba'nın Fransız Büyükelçiliğine sığındığı iddiası sokakları karıştırdı

Fransız Büyükelçiliğini hedef alan göstericilerin eylemleri günlerce sürdü

Ülkede son dönemlerde de sık sık Fransa karşıtı eylemler düzenleniyor

SUDAN

ERİTRE

Sahel bölgesi

4.2 Sahel Bölgesinin Stratejik Önemi

“Sahel: Afrika’nın Stratejik Rezervi”

Sahel bölgesi ve daha geniş anlamıyla Sahra Altı Afrika, tarihsel, coğrafi ve jeopolitik açıdan dünyanın en stratejik öneme sahip bölgelerinden biri olarak kabul edilir. Coğrafi olarak Sahra Çölü’nün güneyinde yer alan Sahel, geniş yarı kurak alanları, önemli tarım ve hayvancılık potansiyeli ile hem bölgesel ekonomik faaliyetlerin hem de kıtalar arası bağlantıların kavşak noktasıdır. Bu coğrafya, tarih boyunca göç yolları, ticaret rotaları ve farklı kültürlerin kesişim alanı olmuş; Avrupalı sömürge güçlerinin kıta içi hakimiyeti için kritik bir bölge hâline gelmiştir. Özellikle 19. yüzyılda Fransız etkisiyle kurulan sınırlar, yerel toplumların toplumsal yapısını ve yönetim kapasitesini derinden şekillendirmiştir. Afrika’nın stratejik önemi yalnızca tarihsel bağlamla sınırlı kalmaz; kıta zengin doğal kaynaklarıyla dünya ekonomisi için büyük bir değer taşır. Altın, elmas, kobalt, petrol ve nadir toprak elementleri gibi kritik madenler, Afrika’yı küresel enerji ve teknoloji tedarik zincirlerinde vazgeçilmez kılar. Bu kaynaklar, hem ekonomik büyüme potansiyelini hem de büyük güçler arasındaki jeopolitik rekabeti artırır. Sahel özelinde ise tarım ve hayvancılık, bölge halkının geçim kaynakları olarak varlığını korurken, iklim değişikliği ve kuraklık gibi çevresel baskılar bu üretim biçimlerini tehdit etmektedir; bu da gıda güvenliği ve yerel kalkınma politikalarının önemini ön plana çıkarmaktadır. Güvenlik açısından Sahel, Batı ve Kuzey Afrika’daki istikrarsızlık merkezlerinden biridir. Zayıf devlet yapıları, sınırlı ekonomik fırsatlar ve tarihsel eşitsizlikler, terör örgütleri ve silahlı grupların bölgede etkinlik kazanmasına fırsat

tanımıştır; bu durum yalnızca yerel ülkeleri değil uluslararası aktörleri de bölgeye müdahil olmaya zorlamıştır. Ayrıca Afrika'nın deniz yolları üzerindeki konumu, Süveyş Kanalı ve Bab el-Mendeb gibi kritik ticaret koridorlarına olan yakınlığı, uluslararası ticaret ve enerji güvenliği bakımından Sahel ve çevresini küresel ölçekli stratejik bir odak haline getirmektedir. Böylece bölge, tarihsel mirası, zengin doğal kaynakları, çevresel zorlukları ve güvenlik dinamikleriyle hem bölgesel kalkınma hem de küresel güç dengeleri açısından kritik bir öneme sahiptir.

4.3 Geçmişten Günümüze Sahel Bölgesine Genel Bakış

Sahel, Batı Afrika'da Sahra Çölü'nün yavaş yavaş savana ile yer değiştirdiği geniş bir geçiş bölgesidir. Afrika Boynuzu'ndaki doğu ülkeleri, Cibuti'ye kadar bazen Sahel bölgesinin bir parçası olarak kabul edilse de, terimin mevcut siyasi anlayışı yukarıda bahsedilen Fransızca konuşan Batı Afrika ülkelerinden beşini de içermektedir. Bu bölge, ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmalarından bu yana uzun süreli bir krizin pençesindedir ve sorunlarının kapsamı ve dışsal etkisi o kadar geniştir ki, uluslararası toplumun yapabileceği tek şey onları hafifletmeye çalışmaktır. 1945'ten sonra ikinci Fransız sömürge imparatorluğunun hızla çöküşü ve her iki Dünya Savaşı'nın tetiklediği Afrikalıların siyasi özgürleşmesi, yeni yerli elitin Fransızlar Batı Afrika'yı terk ettikten sonra bağımsız olmak istemesine ancak bunu yapabilmek için gerekli elverişli koşullara sahip olmamasına yol açtı. Dikkat çekici bir nokta, birkaç istisna dışında, yeni kurulan ülkelerin liderlerinin sömürge döneminden kalma sınırları korumaktan memnun olmalarıydı. Fransızlar bunu doğal olarak, bölgenin yerli nüfusu üzerinde henüz büyük bir etkisi olmayan imparatorluk iç idari bölünmesinin devamı olarak gördüler. Bir istisna, sınırları Sahel bölgesine uzanan Senegal'di; burada, Saint-Louis, Gorée, Rufisque ve Dakar olmak üzere Dört Komün (les Quatre Communes) olarak adlandırılan bölgelerin sakinlerine 1916 gibi erken bir tarihte Fransız vatandaşlığı verilmişti. Bu bölgelerin sakinleri, o dönemde Afrika'da benzeri görülmemiş birçok siyasi hakka sahipti; bunlar arasında oy kullanma ve Fransız parlamentosuna seçilme hakkı da vardı. Bu önemli ölçüde daha uzun siyasi gelişim süreci, Senegal'in bağımsızlığı boyunca ciddi siyasi krizlerden kaçınmayı ve liderlerini demokratik seçimlerle değiştirmeyi başaran tek Batı Afrika ülkesi olmasının ana nedenidir.

Bölgedeki diğer yeni ülkelerin bağımsızlıklarını kazandıktan sonra güvenilecekleri çok az şey vardı. Çağdaş anlamda bir toplum veya devlet yoktu ve öğretmen, mühendis, doktor, hakim ve diğer mesleklerin pozisyonlarını dolduracak nitelikli uzmanlar da bulunmuyordu. Fransız ihtiyaçları için yeterli olan altyapı, yeni ülkelerin tüm nüfusu için yeterli değildi. Avrupa eğitimi almış nispeten küçük elit kesim, ideolojik olarak Pan-Afrikanizm ve Batı siyasi felsefelerinin farklı okulları arasında sıkışıp kalmıştı ve güçleri ya kendi ahlaki otoritelerine ya da çoğu durumda geleneksel Afrika destek ağına—kabilelerine veya

aşiretlerine—dayanıyordu. Soğuk Savaş döneminde Sahel, bir ölçüde iki süper güç arasında çevresel bir çatışmanın da sahnesiydi. Örneğin, Mali Sovyetler Birliği'nin siyasi etkisi altındaydı ve Fransa da eski sömürgelerinin birçoğuyla makul derecede iyi bir işbirliğini sürdürmeyi başardı. Bunun çok açık sınırları vardı, çünkü Paris'in her adımı hem Afrika'da hem de Fransa'da birçok keskin göz tarafından izleniyor ve neo-kolonyalizm prizmasından görülebilecek her şey eleştiriliyordu. Ve elbette, siyasi duyarlılık yıllar içinde önemli ölçüde azalmış olsa bile, her şey bu şekilde görülebilir ve hala da görülebilir. Fransa'nın popülaritesi, 2013'te Kuzey Mali'de yer edinmiş İslamcı terör ağlarına karşı kazandığı etkileyici zaferden sonra zirveye ulaşmıştı ve bölgede Paris'e gösterilen destek bugün bile şaşırtıcı derecede yüksek.

Bağımsız Afrika, ülkeleri arasında çok fazla savaş görmemiştir. Kan dökülmesinin çoğu, çok sayıda olan iç çatışmalardan kaynaklanmıştır. İç savaşlar, etnik çatışmalar ve darbeler, açlık, salgın hastalıklar ve diğer krizlerle birlikte, Sahel'deki birçok bireyin durumunu bugün sömürge döneminin sonundan daha kötü hale getirmiştir. Büyükşehir gecekondü bölgelerinde yaşayanlar, genellikle köylerindeki gibi, ne olursa olsun başa çıkmalarına yardımcı olacak yeterince güçlü bir destek ağına sahip değildir. Sömürge döneminde, tarım ve ticaret, nüfusun geçimini bugüne göre daha iyi sağlayabiliyordu. Ayrıca, bu ülkelerin merkezi yetkilileri, Sahel'in çeşitli etnik gruplarını kendi halkları olarak kabul etmekte çok isteksizdir. Örneğin, Mali ve Nijer bağımsızlıklarını kazandıktan sonra, Tuareg halkı, Fransız sömürge yönetiminin sonuna göre çok daha büyük zorluklarla karşı karşıya kaldı, çünkü bu durum Galya barışını sona erdirdi ve güç dengesini çöl halkının aleyhine önemli ölçüde değiştirdi. Bamako veya Niamey'deki yeni liderler, geçmişteki haksızlıkların hesabını sormak için

Tuareg ve diğer Berberi (imaziyen) etnik gruplarını hizaya getirme fırsatını mutlaka kullandılar .Daha önce de belirtildiği gibi, Sahel, tarih boyunca hem göçebe (Berber ve Fula) hem de yerleşik çiftçi (Bambara, Songhay vb.) toplumlarının yaşadığı bir ekoklimatik geçiş bölgesidir. Sonuç olarak, bu etnik gruplar arasındaki çatışma birçok yönden toplumun yapısına programlanmıştır. Jeopolitik gerilimin ana kaynağı doğal olarak suya erişimdir; Sahel'de nispeten kıt bir kaynak olan su için rekabet şiddetlidir. Bölgenin suyunun çoğu Nijer Nehri ve Çad Havzası aracılığıyla insanlara ulaşır ve bu yerlerdeki su miktarı hem insan faaliyetine hem de doğaya bağlıdır. Uzun kuraklık dönemleri suyu önemli ölçüde azaltır ve kuraklık hem hayvanları hem de insanları öldürmeye başladığında, insanlar göç etmeye başlar. Geçmişte, doğanın veya Tanrı'nın iradesini kabul etmekten başka yapabileceğimiz bir şey yoktu, ancak şimdi insanların gidip yaşamak için daha uygun bir yer bulabileceği kolektif bilincimize yerleşmiştir.

Bir bölgedeki suyun varlığı, yerleşim yerleri ve aralarındaki iletişim yollarıyla da bağlantılıdır; özellikle Sahra'ya daha yakın bölgelerde bu durum daha da belirgindir ve tarihsel önemi genellikle yapay sınırlardan daha büyüktür. Su mücadelesi çoğu zaman iletişim yolları üzerindeki anlaşmazlıklarda kendini gösterir. Yolları kontrol edenler, aynı zamanda bu yollardaki insanları ve malları, ayrıca yaşam için su sağlayan vahaları da kontrol ederler. Tarih boyunca, iletişim yolları üzerindeki kontrol, "haklı olarak kendilerine ait" olanı dikkatle izleyen bir veya diğer gruba avantaj sağlamıştır. Bu, büyük zorluklarla da olsa, bu geniş bölgeyi askeri açıdan yönetmenin neden mümkün olduğunu kısmen açıklamaktadır. Çölün tamamını kontrol etmeye gerek yoktur; insanların ve malların gerçekten hareket edebileceği yerlere odaklanmak yeterlidir. Gerçekte bu, güçlü bir merkezi gücün olmadığı veya ülkenin şiddet konusunda geleneksel bir tekelinin bulunmadığı bir durumda, farklı iletişim yollarının çeşitli gruplar tarafından kontrol edildiği anlamına gelir.

Fransız sömürge güçleri (Troupes coloniales ; günümüzde Troupes de marine olarak bilinir), yüz yıldan fazla bir süre önce Batı Afrika'daki Kuzey Sahel ve Güney Sahra'yı kontrol etmeye en çok yaklaşan güç olmuş olabilir; bunu da en etkili ulaşım aracı olan deveyi benimseyerek başarılı bir doğaçlama sayesinde başarmışlardır. O zamanlar, Fransız subayları ve astsubayları tarafından yönetilen deve birlikleri (Compagnies méharistes), çölü kontrol etmek için son derece hareketli ve etkili taktik araçlardı. Bağımsız Mali'nin silahlı kuvvetlerinde de Tuaregler tarafından yönetilen bir deve birliği vardı, ancak bu birlik 2012 Tuareg İsyanı sırasında dağıtıldı. Fransızca olarak çevrimiçi olarak erişilebilen bir méhariste subayının el kitabı, günümüz yabancı askerleri için bile Sahel'de nasıl başa çıkılacağına dair faydalı bir okuma sunuyor. Diğer şeylerin yanı sıra, Fransız askerlerinin çöle, sakinlerine ve her şeyden önce yerel tebaalarına duydukları saygıyı gösteriyor.

Sahel nüfusunun büyük çoğunluğu (G5 ülkelerinde yaklaşık 73 milyon kişi), sosyal, güvenlik ve çevre sorunlarından muzdarip ülkelerinde insanca bir yaşam sürme fırsatına sahip değil. Sonuç olarak, en cesur ve en becerikli olanlar (çoğunlukla genç erkekler), bir çözüm olarak kaçmayı deniyor (ya da en azından istiyor). Daha yoksul veya daha muhafazakâr olanlar ise, değiştiremedikleri ve koşullar daha iyi olsaydı seçmeyecekleri bir hayatı, çevre tarafından kendilerine dayatılan bir yaşam tarzıyla yaşıyorlar. Sahel sorunları da dahil olmak üzere küresel sorunlar, yoksul ve sorunlu ülkelerin sakinlerinin zengin ülkelere taşınmasıyla değil, yoksul ülkelerdeki yaşam koşullarının, insanların kendi evlerinde hayatlarını dolu dolu yaşamalarına olanak sağlayacak ölçüde iyileştirilmesiyle çözülür.

Birçok kişi, eğer mümkün olsa kaçmak isterdi. Beş G5 ülkesinde 25 yaşın altında yaklaşık 48 milyon insan var; bu da toplam nüfusun yaklaşık %65'ini oluşturuyor. Ortalama bir Nijerli kadın yedi çocuk doğuruyor; Mali ve Burkina Faso'da bu sayı altı. Aynı zamanda, bu ülkeler dünyadaki en yüksek bebek, çocuk ve anne ölüm oranlarından bazılarına sahip. Eğer dünyada kadınlara çocuk doğurma makinesi gibi davranan bir yer varsa, ne yazık ki bu yer Sahel bölgesidir. Ancak çocuklar ailenin gururudur ve pratik deneyimlerin gösterdiği gibi, tarım ve diğer üretim türlerinde kullanılmak üzere ucuz ve kullanışlı bir iş gücüdür. Kadınlar sıklıkla genital mutilasyona maruz kalıyor ve çok azı temel eğitime, hatta ortaöğretim veya üniversite eğitimine erişebiliyor. Çad'da yetişkin kadınların %15'inden azı okuryazar; Nijer'de ise bu oran yaklaşık %11. Yerel halkın büyük çoğunluğunun modern tıbbı erişiminin olmaması, özellikle hızla gelişen metropollerdeki sağlıklı yaşam koşulları, yaygın endemik hastalıklar vb. faktörleri de eklersek, Afrika'daki durumun BM'nin teşvik ettiği sürdürülebilir kalkınmadan çok uzak olduğu açıktır. Mevcut felaket durumunu Sahel'in gelecek nesillerinin başa çıkmasına bırakmak zaten çok ileri bir adımdır, ancak geleceğe dair görünüm ne yazık ki çok daha kötüdür.

Yeterli ebeveyn bakımı veya eğitimden yoksun ve geleceği Bamako veya Niamey'deki bir gecekondu mahallesinde olan milyonlarca gencin hem suç faaliyetlerine hem de radikal fikirlere yatkın olduğunu anlamak için sosyal bilimci olmaya gerek yok. Geleneksel bir köy topluluğunun sosyal kontrolü şehirlerde önemli ölçüde daha zayıf veya tamamen yok. Son 60 yılda G5 ülkeleri ulusal bir kimlik kazandı, ancak daha yakın zamanda bağımsızlığını kazanan Afrika ülkelerinin aksine, insanlar bugünlerde ülkelerine olan inançlarını kaybettiler, çünkü uzun zamandır işlevsiz olduğunu yakından gördüler. Futbol, birkaç istisnadan biridir. İnsanlar, diğer tüm ülkelerde olduğu gibi, milli takımlarıyla gurur duyuyorlar veya hayal kırıklığına uğruyorlar. Futbolcular muhtemelen çağdaş Batı Afrika'da ulusal gururun en büyük kaynağıdır. Sporcular için ise bu, uzun zamandır arzuladıkları yoksulluktan kurtuluştur. Sahel'deki duruma kolay çözümler olmasa da, uluslararası toplumun bölgedeki sorunların çoğunun altında yatan nedeni açıkça ortaya koyması faydalı olabilir. Bu genel olarak biliniyor, ancak siyasi hassasiyeti nedeniyle insanlar konuyu dolaylı yollardan ele alıp,

sonuçlarıyla başa çıkmak için muazzam kaynaklar harcıyorlar. Kendi sözleriyle "tabuları yıkmaya karar veren" bir Avrupalı lider ise Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'dur. Macron, 2017 Hamburg G20 zirvesinde, "Ülkelerde kadın başına yedi ila sekiz çocuk varken, milyarlarca avro harcayabilirsiniz, [ama] hiçbir şeyi istikrara kavuşturamazsınız" demişti. Cumhurbaşkanı Macron, Mayıs ayında Lagos'ta Nijeryalı iş dünyası elitine yaptığı bir sunumda da görüşlerini tekrarladı. Her iki durumda da Batı sosyal medyasında şiddetle eleştirildi, ancak Afrika'dan önemli ölçüde destek gördü. Eğitim eksikliği, toplumsal baskı, doğum kontrol yöntemlerinin bulunmaması veya lojistik nedenlerle gelişmiş ülkelerdeki gibi normal aile planlaması yapamayan milyonlarca insanın -çoğunlukla genç kadınların- olduğu bir durumda, bu büyük sorunu görmezden gelmek en hafif tabirle sorumsuzluktur.

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, 2017 yılında dünyada hamile kalmak istemelerine rağmen doğum kontrol yöntemlerini kullanmayan 214 milyon doğurganlık çağındaki kadın vardı. BM, Sahra Altı Afrika'da (çoğunluğu dünyanın en yüksek doğum oranına sahip Sahel bölgesinde yaşayan) 15-49 yaş arası kadınların %25'inin doğum kontrol yöntemlerine hiç erişiminin olmadığını bildirdi. İnsanların ne zaman çocuk sahibi olacaklarını seçebilmeleri herkes için daha iyi olurdu. Kadınlar hamileliklerini daha iyi planlayabilir ve isterlerse önleyebilirlerse, birçok ülkede tehlikeli olan kürtaj ihtiyacı da azalacaktır. Cinsiyet eşitliğini artırmanın yanı sıra, doğum kontrol yöntemlerine erişim ve istenmeyen gebeliklerden kaçınmak için bunların kullanımı yoksulluğu azaltmaya yardımcı olur ve insan haklarıyla yakından bağlantılıdır. BM, 2012 yılında doğum kontrol yöntemlerine erişimin bir insan hakkı olması gerektiğini ilan etti. Pratikte bu, aile planlaması programlarına daha fazla fon ayrılması ve bunun bir insan hakkı olarak teşvik edilmesi anlamına gelir. Elbette, uluslararası toplum Sahel'de bu alanda mükemmel işler yapıyor, ancak tartışma genellikle Batı'nın babacanlığı ve yeni sömürgeciliği suçlamalarına dönüşüyor; bu suçlamalar Afrika'dan değil, Batı'nın kendisinden kaynaklanıyor.

Askeri planlamadan bahsederken, İngilizce literatürde bazen "eğilim" terimi kullanılır; bu da sistemin içsel eğilimlerinden yararlanmak olarak yorumlanabilir. Örneğin, (DSÖ istatistiklerine dayanarak) Sahel'deki milyonlarca kadının büyük bir kısmının gelecekte hamile kalmak istemediğini veya en azından şu anda istemediğini varsayarsak, sistemin değişime büyük bir eğilimi olduğunu da biliyoruz. Görevimiz, bundan nasıl yararlanacağımızı ve bu çok sayıda kadına -ve ayrıca çeşitli nedenlerle şimdiye kadar bu yardıma erişememiş erkeklere- nasıl yardımcı olacağımızı bulmaktır. Uluslararası toplumun yardım etme imkanı ve isteği var, ancak Sahel bölgesindeki çocukların büyük bir kısmının genellikle istenmeyen ve güvensiz bir ortamda doğduğu mevcut iç karartıcı durumu önlemek için kültürel, teknolojik, lojistik ve diğer sorunları çözemedi.

Estonya şu anda BM Güvenlik Konseyi'ne geçici üyelik için başvuruda bulunuyor. Bu pozisyonu elde etmek bizim için sürecin kendisi kadar önemli değil; bu süreç belki de bizi küresel sorunlara karşı biraz daha duyarlı hale getirdi. Estonyalı askerlerin Afrika'daki sıcak noktalara konuşlandırılması bu düşünceyle örtüşüyor. Oldukça yaratıcıyız ve kalıpların dışında düşünmekten korkmuyoruz. Belki de Estonya, Sahel'in sorunlarına çözüm bulabilecek yenilikçi bir girişim şirketi ortaya çıkaracaktır?

Günümüzdeki hızlı teknolojik gelişmeler, Dördüncü Sanayi Devrimi olarak adlandırılıyor ve biyoteknoloji, nanoteknoloji, robotik, yapay zeka ve benzeri alanlardaki hızlı gelişmelerle karakterize ediliyor. Bu durum, gelişmiş ülkeler ile dünyanın en yoksul bölgeleri arasındaki uçurumu artırabilir ve insanlığın geleceğinin, Matt Damon'ın başrol oynadığı Neill Blomkamp'ın distopik bilim kurgu gerilim filmi Elysium'a giderek daha çok benzemesine neden olabilir. Yeni teknolojilerin bunun yerine birçok küresel soruna çözüm bulmamıza yardımcı olacağını umabiliriz. Arap Yarımadası'ndaki deneyimlerin gösterdiği gibi, çölde yaşamak mümkün. İster beğenin ister beğenmeyin, biyometrik veriler ve çeşitli sensörler kullanan (bazıları yapay zeka ile donatılmış) dronlar, gelecekte insanların hareketlerinin ve kimliklerinin tespitini çok daha hassas hale getirecek ve bu kimlik tespiti artık fiziksel belgelere bağlı olmayacak. Öte yandan, tıbbi teşhis ve kişiselleştirilmiş tedavi hızla gelişiyor. Nano ve diğer malzeme teknolojileri ve 3 boyutlu baskı, yakında aletlerden okullar gibi altyapılara kadar sürdürülebilir ve nispeten ucuz nesnelerin hızlı bir şekilde üretilmesi için birçok fırsat sunacak. Sahel bölgesi söz konusu olduğunda, bu listeye o ortama uygun eğitim, tarım, altyapı ve diğer modellerin geliştirilmesini de eklemeliyiz.

5. Sahel Bölgesinin Mevcut Durumu

Sahel bölgesi, son on yıl içerisinde hem siyasi hem de ekonomik açıdan güvenlik sorununun belirginleştiği stratejik bir coğrafya haline gelmiştir; 2025 yılı sonu itibarıyla bu kriz yerel bir istikrarsızlık olmaktan çıkıp küresel güçlerin nüfuz mücadelesine sahne olan uluslararası bir probleme dönüşmüştür. Bölge bir yandan Burkino Faso, Mali ve Nijer gibi ülkelerdeki askeri darbeler ve rejim değişiklikleriyle sarsılırken, diğer yandan JNIM ve IŞİD gibi radikal örgütlerin kontrol alanını genişletmesiyle adeta bir "terör koridoru" niteliği kazanmıştır; bu tehdit sadece bölgesel değil, Batı Afrika kıyılarına ve Avrupa'nın güvenliğine uzanan küresel bir risk profili çizmektedir.

Geçmişte Fransa ve Avrupa Birliği'nin müdahil olduğu güvenlik mimarisi, Barkhane Operasyonu'nun sonlanması ve G5-Sahel Ortak Gücü'nün terörle mücadelede sahada somut bir başarı gösteremeyerek siyasi ve askeri açıdan iflas etmesiyle büyük bir kırılma yaşamıştır. Özellikle Mali örneğinde açıkça görüldüğü üzere, merkezi otoritelerin Fransa ile diplomatik ve askeri bağlarını koparıp Rusya (Africa Corps) ve Çin gibi yeni aktörlerle stratejik

ortaklıklara yönelmesi, bölgedeki dış güç dengelerini tamamen değiştirmiştir. Sonuç olarak Sahel, bir yandan derinleşen gıda güvensizliği ve iklim krizinin tetiklediği insani trajedilerle boğuşurken, diğer yandan uluslararası terör örgütlerinin güvenli sığınak arayışları ve büyük güçlerin altın, uranyum gibi doğal kaynaklar üzerindeki rekabeti nedeniyle küresel güvenliğin en hassas ve patlamaya hazır fay hattı konumuna yerleşmiştir. Günümüzde Sahra Güneyi Afrika 500 milyondan fazla nüfusun yaşadığı ve 48 ülkenin yer aldığı jeopolitik bir bölgedir. Dünyada en hızlı nüfus artışı %3 ile bu bölgede yaşanmaktadır. Her 25 yılda bölgedeki nüfus ikiye katlanmaktadır. En fazla ölüm oranı ve en kısa yaşam süresi ortalaması (46 yaş) da buradadır. Bölgenin en kalabalık ülkesi olan Nijeryada yaklaşık 100 milyon, en az nüfusa sahip Seyşel Adaları Cum. ise 100 bin civarında insan yaşamaktadır. Çok karışık olan yaklaşık 1500 dil ve lehçede konuşan nüfusun etnik yapısı 50 millet ve halk ve 3 bin civarında çeşitli kabilelerden oluşmaktadır.

Batı Afrika, Merkezi Afrika, Doğu Afrika ve Güney Afrika'dan oluşan Sahra altı Afrika'yı araştırmak gerektiğinden sahip olduğu çeşit zenginliği nedeniyle bir bütün olarak ele almak imkansızdır. Günümüzde Sahel daha çok yaşadığı yoğun kuraklık nedeniyle tanınmaktadır. Bölgenin koşulları 1970'lerin başında milyonlarca insanı kamplara ve göçlere sürükleyecek, birçok hayvan sürüsünün telef olması ve toplamda 100.000 kadar insanın ölümüne neden olacak bir kuraklık göstermiştir. Kuraklık güneydeki daha nemli olan savana bölgesinde daha şiddetli olmuştur. Sahel bölgesinde özellikle kuraklığın devam ettiği yıllarda önemli gıda problemleri ile karşı karşıya gelmiştir. Özellikle 2004 yılında gerçekleşen çekirge istilası bölgenin yapısal sorunlarıyla birleşince önemli oranlarda ürün kayıplarına neden olmuş, gıda fiyatları yükselmiş birçok aile daha büyük bir yoksullukla karşı karşıya kalmıştır.

Bölgede yardıma muhtaç yaklaşık 3,7 milyon insan bulunmaktadır. Bunun 2,5 milyonu Nijerde, 1,6 milyonu malide ve 0,6 milyonu Moritanyada bulunmaktadır. Burkino faso da 2005 sonlarında yaklaşık 500,000 kişi ürün kaybından etkilenmiştir. Kuş gribi Nijer ve Burkino faso da kanatlı yetiştiriciliği sektörünü etkilemiş ve bu alandaki gelirin önemli ölçüde düşmesine neden olmuştur. Bölgedeki halkın beslenme yetersizliği kaygı uyandıracak düzeydedir. Burkino faso, Çad, Mali, Moritanya ve Nijerdeki beslenme yetersizliği oranları dünya ortalamasının üzerinde olup kaygı vermektedir. Batı afrikadaki 5 yaşın altında 4 milyon çocuk başka bir ifade ile toplam çocuk nüfusunun %40'ı akut beslenme yetersizliği ve 13 milyon çocuğun 1/3 ü de kronik beslenme yetersizliği çekmektedir. Toplam çocuk ölümlerinin %55'i beslenme yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.

Dünya Gıda ve Tarım örgütü FAO nun 2011-2012 kriz raporunda belirtildiğine göre düzensiz yağış, bölgesel hasatın yetersiz oluşu ve yüksek gıda fiyatları nedeniyle Sahel'de 10 milyon kişi gıda yetersizliğinden etkilenmiş ve 1 milyon çocuk akut beslenme yetersizliği tehlikesi altına girmiştir. Geçen son birkaç yıl içinde gıda ve beslenme krizlerinin sıklığı ve şiddeti,

bölge insanının krizlere karşı dayanıklılığını azalttığı gibi bu krizlere karşı koyma gücünü de tekrar düzeltilemeyecek şekilde zarar görmüştür.

Sahel Bölgesindeki 8 ülkede (Burkina faso, Mali, Moritanya, Nijer, Senegal, Çad, Batı Nijerya, batı Kamerun) da yaklaşık 226.000 çocuk beslenme yetersizliği ve bundan kaynaklı hastalıklardan hayatını kaybetmiştir. Bölgede gıda sorunun yaşanmasında ve bölgede gerçekleştirilen tarımsal faaliyetin halkın geçimini sağlayamamasının başlıca nedeni kuraklık, yüksek sıcaklık ve toprak veriminde. Bu bağlamda Sahel, bir yandan derinleşen gıda güvensizliği ve iklim krizinin tetiklediği insani trajedilerle boğuşurken, diğer yandan uluslararası terör örgütlerinin güvenli sığınak arayışları ve büyük güçlerin altın, uranyum gibi doğal kaynaklar üzerindeki rekabeti nedeniyle küresel güvenliğin en hassas ve patlamaya hazır fay hattı konumuna yerleşmiştir.

5.1 Bölgede Etkin Dış Güçler

Sahel Bölgesinde dış güçlerin sömürsü ,baskıları ve askeri operasyonları yıllardır sürüyor Sahel Bölgesinin yıllardır dış güçler için gözde bir sömürü merkezi olmasının temel nedenleri Sahel Bölgesinin tarihsel, coğrafi ve siyasal kırılmalıklarının dış güçlerin çıkarlarıyla örtüşmesidir. Ayrıca Sahel Bölgesi, yüzeyde yoksul ve kurak bir coğrafya gibi görünse de, yeraltı kaynakları açısından Afrika'nın en stratejik bölgelerinden biridir. Bölgenin uzun yıllardır dış güçlerin ilgisini çekmesinin temel nedenlerinden biri de bu yeraltı zenginlikleridir.

Bölgenin en kritik doğal kaynağı çoğunlukla savunma sanayisinde, nükleer enerjide ve enerji üretiminde kullanılan uranyumdur . Lakin uranyumun en yaygın ve bilinen kullanım alanı nükleer enerji üretimidir. Kömür veya doğal gaz gibi yakılarak değil, atomlarının parçalanması (filyon) sonucu açığa çıkan devasa ısı enerjisiyle kullanılır.Bir yandan uranyum çok verimli bir elementir, sadece 1 kilogram uranyumun ürettiği enerji , yaklaşık 20.000 kilogram kömürün ürettiği enerjiye eşittir . Bu enerji üretimi sırasında atmosfere sera gazı salmadığı için iklim değişikliğiyle mücadelede bir seçenek olarak görülür , bundan dolayı yapay zekaya geçiş yapmak isteyen ve bu yönde son derece büyük çalışmalar yapan küresel güçlerin ilgisini çekmekte.Özellikle Nijer, dünyanın en önemli uranyum üreticilerinden biridir ve uzun yıllar boyunca Fransa başta olmak üzere Batılı ülkelerin sömürü yoluyla nükleer enerji ihtiyacını karşılıyordu. Ancak bu kaynaktan elde edilen gelir, yerel halka çok sınırlı ölçüde yansımıştır. Uranyum, Sahel'de bulunuyor lakin yerlilerin işine yaramayan bir kaynak olarak görülmüştür .

Altın, Sahel'in bir diğer önemli yeraltı zenginliği olmuştur . Mali, Afrika'nın en büyük üçüncü altın üreticisidir. Ülke ekonomisi büyük oranda bu madene dayanır. Burkina Faso,

Son 10 yılda altın üretimi patlama yapmıştır ve ülkenin en büyük ihraç kalemi haline gelmiştir. Nijer, uranyum ile tanınsa da, son yıllarda yeni keşfedilen altın damarları yerel halk için ana geçim kaynağı olmuştur. Bu ülkeler Afrika'nın önemli altın üreticilerindendir. Altın madenciliği geçmişten bugüne sürekli talebi bulunan bir maden olmuştur, Çoğu zaman kayıt dışı yöntemlerle yapılmıştır. Bu durum, bir yandan dış şirketlerin büyük kârlar elde etmesine yol açarken, diğer yandan yerel halk için çevresel tahribat, güvencesiz çalışma ve halkın durmadan zulüm görmesine yol açmıştır.

Sahel Bölgesi aynı zamanda petrol ve doğal gaz potansiyeline de sahiptir. Özellikle Çad 2025 verilerine göre Çad, günlük yaklaşık 126.000 ham petrol üretmektedir.

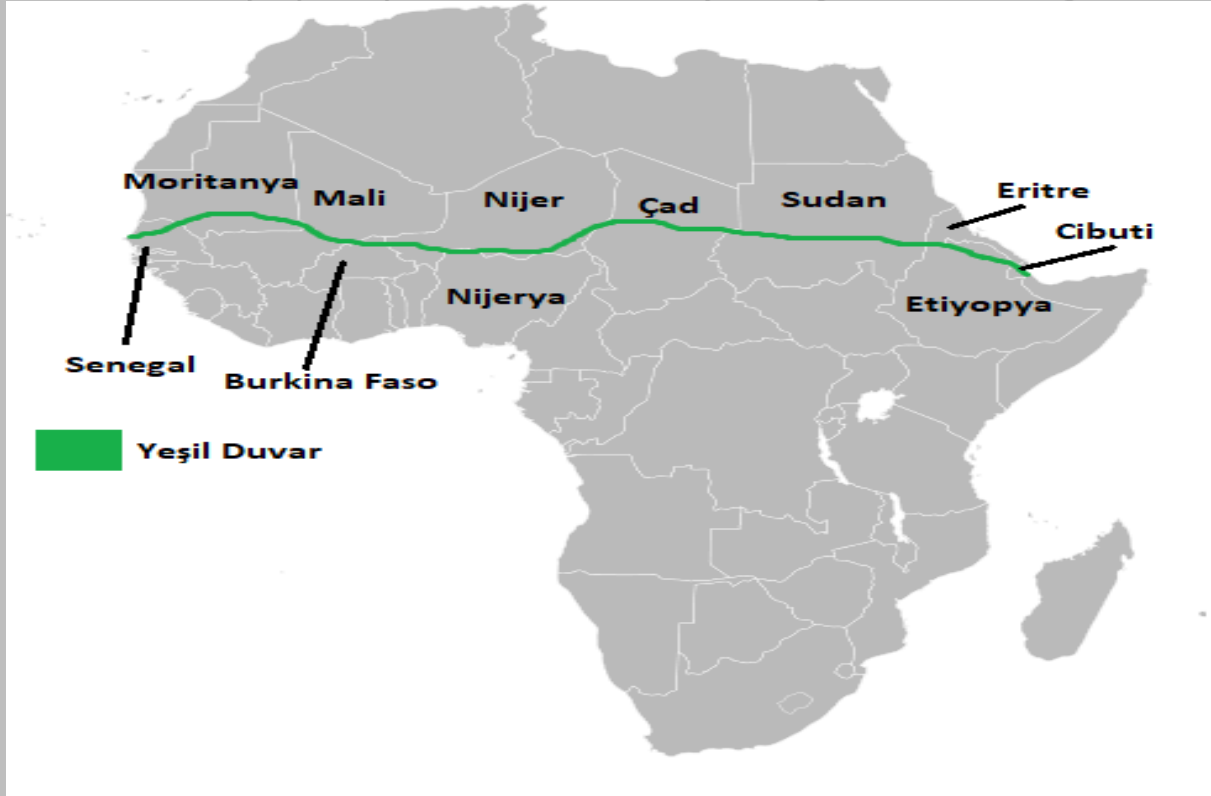
Bundan dolayı Sahel kuşağındaki en önemli petrol üreticilerinden biridir. Nijer ve Sudan'da da petrol rezervleri bulunmaktadır ve bu bölgeler petrol üretimi ve petrol ihraç edilebilmesi için dış güçler tarafından durmadan büyük yatırımlar almaktadır. Çünkü petrol ve doğal gaz günümüz dünyasında ve gelecekte oldukça önem sahibi kaynaklardır. Lakin bu kaynaklar sadece elitlerin ve bölgede egemen olan dış güçlerin işine yaramaktadır.

Bölge, enerji kaynaklarının yanı sıra çeşitli endüstriyel mineraller bakımından da zengindir. Sahel ülkelerinde fosfat, kireçtaşı, demir cevheri ve manganez gibi mineraller bulunmaktadır. Bu mineraller gübre üretiminden çelik sanayisine kadar birçok alanda kritik öneme sahiptir. Ancak altyapı eksikliği ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle bu kaynakların büyük bölümü ya ham halde ihraç edilmekte ya da yeterince değerlendirilememektedir.

Sahel'in doğal zenginlikleri sadece yeraltıyla sınırlı değildir. Bölge, geniş tarım ve hayvancılık potansiyeline sahiptir. Sahel bölgesinde tarım, 2025 yılı itibarıyla sadece bir geçim kaynağı değil, bölgenin iklim değişikliğiyle mücadelesinin ve var olma savaşının merkezidir. Bölge nüfusunun %70'inden fazlası doğrudan tarım ve hayvancılıkla geçinmektedir.

Ayrıca bölgede ormanlık alanlar ile ilgilide büyük çalışmalar vardır; Büyük Yeşil Duvar Projesi, Afrika'daki Sahra çölünün güneye doğru genişlemesini, kum fırtınalarının durdurulması ve Afrika'daki doğal güzelliği büyütmek için geniş bir orman hattı oluşturma projesidir. Büyük Yeşil Duvar projesi ile Atlantik Okyanusu kıyısındaki Senegal'in başkenti Dakar'dan Cibuti'ye kadar, 11 ülkeden geçen ve yaklaşık 8000 kilometrelik uzunluğa kadar ulaşacak bir bölgeye ağaçlandırma yapılması planlanıyor. Bu proje sayesinde çöl boyunca 8000 kilometre uzunlukta ve 15 kilometre genişliğinde bir orman oluşturularak çölleşmenin önüne geçilmesi planlanıyor. Girişimin başladığı 2007 yılından beri bölgedeki kuraklıktan dolayı fakirlik çeken, doğal kaynaklar için birbirleriyle savaşan halkın refah seviyesi de yükseldi. Bölge halkına iş imkânı sağlayan Yeşil Duvar Projesi, tarımın da gelişmesini sağladı. Avrupa'ya göç eden insan sayısı da bu proje sayesinde azaldı. Bölge ülkelerinin de

yanında Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi'ni imzalayan ülkeler de projeye destek sağlamaktadır.Yeşil Duvar Projesi'nin tamamlanmasıyla 10 milyon kadar insana iş imkanı sunması bekleniyor.BM 2016 yılında ağaçlandırmanın %15'inin tamamlandığını açıkladı.2021 yılında proje, 14 milyar 263 milyon dolarlık bir bağış aldı.

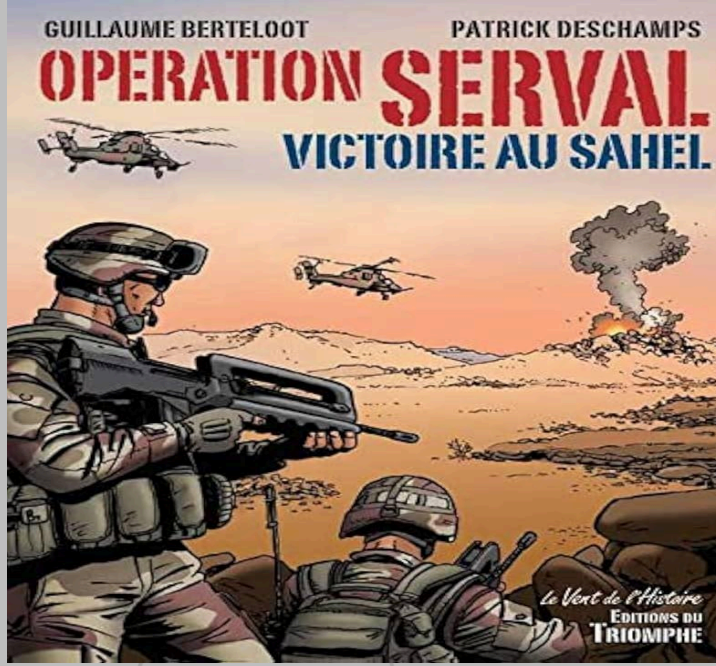
Bölgede yaklaşık 15-20 milyon kişi doğrudan veya dolaylı olarak pamuk sektöründen gelir elde etmektedir. Mali ve Burkina Faso gibi ülkelerin toplam ihracat gelirlerinin %15-25'i pamuktan gelmektedir. Pamuk şirketleri (Mali'de CMDT, Burkina'da SOFITEX gibi), çiftçilere sadece tohum değil; yol yapımı, sağlık hizmetleri ve eğitim gibi altyapı destekleri de sunmaktadır, Sahel bölgesinde darı, sadece bir tarım ürünü değil, bölge halkının %80'den fazlasının beslenme ihtiyacını karşılayan ve iklim krizine karşı ayakta kalan en temel "direniş bitkisi"dir." 2025 yılı itibarıyla Sahel'de darı üretiminin önemi ve durumu yer fıstığı, susam ve darı gibi ürünler, özellikle sömürge döneminde Avrupa sanayisinin ham madde ihtiyacını karşılamak üzere yoğun biçimde üretilmiştir. Bugün de tarım, Sahel toplumlarının temel geçim kaynağı olmaya devam etmektedir.

Bunca zenginlikler özellikle Avrupa'nın "Sömürü Altınçağında" oldukça ilgisini çekmesi yanı sıra modern dünyada, bölgedeki güçlerin hala hegemonyalarını ısrarlı bir şekilde koruma isteğini, durmadan bu bölgeleri operasyonlar düzenlemesini yolunu açmıştır. Tabi ki modern dünyada bu zenginliklerden faydalanmak isteyen yeni küresel aktörler ortaya çıkmaya başlıyor. Peki bu ülkeler Sahel Bölgesini nasıl etkiliyor?

5.1.1 Fransa'nın Etkisi

“Güven Balonunun Patlaması”

Fransa, Sahel'de 140 yılı aşkın bir süredir (yaklaşık 80 yılı doğrudan sömürge, 60 yılı nüfuz politikası ve askeri operasyonlar şeklinde) varlık göstermiş; Bu yıllar boyunca Fransa bölgeyi gerek baskılanması , gerek hakimiyet altında tutulması gerekte bölgeyi bir açık pazar ve sömürge toprağı olarak görüyordu.Bundan dolayı yıllar boyunca Sahel bölgesini terk etmek

istememiş ve bu bölgeden olabilecek en fazla verimi almak istemiştir. Ancak bu varlık 2024-2025 itibarıyla tarihin en düşük seviyesine gerilemiştir.Bir zamanlar "Afrika'nın Jandarması" olarak anılan Fransa, bugün Mali, Burkina Faso ve Nijer başta olmak üzere bölgenin kalbinden tamamen dışlanmış, askeri üslerini kapatmak zorunda kalmış ve diplomatik ağırlığını kaybetmiş bir aktör konumundadır.

2013 yılında Mali'de radikal grupları durdurmak amacıyla başlatılan "Serval Operasyonu" ile büyük bir başarı ve yerel destek elde etmişti. Ancak bu operasyonun yerini alan ve bölgesel bir nitelik kazanan "Barkhane Operasyonu", aradan geçen on yılda ne güvenliği sağlayabilmiş ne de yerel orduları kendi başlarına savaşabilecek düzeye getirebilmiştir. 2024 ve 2025 yılları, bu stratejik başarısızlığın fiziksel sonuçlarının görüldüğü yıllar olmuştur. 2015'te Sahra Altı Afrika'da 11.000'den fazla olan Fransız askeri sayısı, 2025 sonu itibarıyla 1.700'ün altına gerilemiş; Mali, Burkina Faso ve Nijer'in ardından Çad ve Senegal gibi son kaleler de Fransız birliklerinin çekilmesini talep etmiştir. Paris, artık bölgede fiziki bir güç merkezi olmaktan çıkmış, sadece Cibuti ve Fildişi Sahili gibi sınırlı alanlarda sembolik bir varlık sürdürebilmektedir.

Askeri çekilmeyi, eşi benzeri görülmemiş bir diplomatik izolasyon takip etmiştir. Nijer'deki Fransız Büyükelçiliği'nin 2 Ocak 2024'te resmen kapatılması ve büyükelçilerin istenmeyen kişi (persona non grata) ilan edilmesi, Fransız-Afrika ilişkilerinde "Françafrique" (Fransa-Afrika) döneminin resmen kapandığının en somut göstergesi olmuştur. Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un 2025 yılı başlarında yaptığı "Sahel ülkeleri bize

teşekkür etmeliydi" şeklindeki tartışmalı açıklamaları, bölge liderleri nezdinde sömürgeci bir üstenci tavır olarak yorumlanmış ve mevcut uçurumu daha da derinleştirmiştir. Bugün bölgenin merkezinde görev yapan bir Fransız büyükelçisi bulunmadığı gibi, vize işlemlerinin durdurulması ve kalkınma yardımlarının askıya alınması, Fransa'nın yumuşak gücünü de tamamen devre dışı bırakmıştır.

Fransa'nın yarattığı boşluk, bölgede yeni bir bölgesel kimliğin ve alternatif ortaklıkların doğmasına neden olmuştur.

Mali, Burkina Faso ve Nijer'in kurduğu Sahel Devletleri İttifakı (AES), dış politikasını Fransa karşıtlığı ve "tam egemenlik" üzerine inşa etmiştir. Bu ülkeler, güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için artık Paris'e değil; Rusya'nın "Africa Corps" (eski Wagner) birimine, Türkiye'nin SİHA teknolojilerine ve Çin'in altyapı yatırımlarına yönelmiş durumdadır. Özellikle Rusya'nın nükleer enerji ve askeri danışmanlık üzerinden bölgeye yerleşmesi, Fransa'nın nükleer enerji santralleri için hayati olan Nijer uranyumu üzerindeki kontrolünü de kaybetmesine yol açmıştır. Bu durumda gelecekte dahada önem kazanacak olan uranyum elementinin Fransa açısından imalatını büyük ölçüde aksatacaktır.

Bu bağlamda Fransa, 2025 yılı itibarıyla Sahel'de "istenmeyen güç" konumuna düşmüştür. Fransa, artık bölgeyi yöneten değil, bölgedeki gelişmeleri uzaktan izlemek zorunda kalan bir gözlemciye dönüşmüştür çünkü bölgede yapılan birçok operasyonlar ve çalışmalar Fransa açısından tam bir fiyasko olarak sonuçlanmıştır. Fransa'nın bu stratejik yenilgisi, kıta genelinde diğer eski ve yeni güçleride de cesaretlendirirken (Çin,Rusya,Amerika,Türkiye vb.) Sahel, küresel güç rekabetinin yeni ve istikrarsız bir cephesi haline gelmiştir. Fransa için asıl kriz, bu fiziksel çekilmenin ötesinde, Fransızca konuşan toplumlarda yüz yıl süren kültürel ve siyasi etkinliğin onarılamaz bir biçimde hasar görmüş olmasıdır.

5.1.2 Çin Halk Cumhuriyeti'nin Etkisi

“Büyük Pazar”

Çin tarihsel süreç boyunca ve politik durumlarından dolayı hiçbir zaman Fransa gibi bir kendilerini bir sömürü devleti olarak görmüyorlardı ve bundan sonrada kendilerini bu şekilde görmeyecek gibi gözüküyorlar, lakin Çin özellikle son zamanlarda üretimde yaptığı son derece önemli adımlarla beraber durmadan yeni pazarlar arayışı içerisinde bulunuyor.Sahel bölgeside genç nüfusun fazla olma sebebi ile durmadan tüketen ve dışa bağımlı bir toplumdur. Bunun dışında bölgede bulunan doğal kaynaklardanda Çin olabildiğince faydalanmak istemekte bundan dolayı bölgeye çok büyük yatırımlarda bulunmaktadır 2024 Çin-Afrika İşbirliği Forumu'nda Pekin, Küresel Güvenlik Girişimi (GSI) aracılığıyla askeri

yardım da dahil olmak üzere üç yıl içinde 51 milyar dolarlık yeni fon ayırdığını duyurdu . Ancak Sahel'e buldozerler ve vinçler gelirken, militanlar da geldi.

Nijer, hem Çin'in hırslarının hem de zaafplarının çarpıcı bir örneği haline geldi. Çin devlet şirketi China National Petroleum Corporation (CNPC), ülkenin Agadem petrol sahasına 2,3 milyar dolar ve Benin kıyılarına uzanan 2.000 kilometrelik boru hattına da 4,6 milyar dolar yatırım yaptı. Amaç, Nijer'i bölgesel bir petrol ihracatçısı haline getirmektir; ancak proje bunun yerine bir güvenlik kabusuna dönüştü.

2023 darbesinin ardından militan faaliyetler yüzde 66 oranında arttı. 2025 yılına gelindiğinde, isyancı gruplar sadece güvenlik güçlerini değil, ekonomik damarları da hedef almaya başlamıştı. FPL ve JNIM, pompa istasyonlarına, konvoylara ve inşaat kamplarına tekrar tekrar saldırılar düzenledi. Çinli mühendisler Diffa ve

Gao yakınlarında kaçırıldı ve kaçırılanlar "yabancı sömürsüne" son verilmesini talep etti. Nijer'deki iktidardaki cunta ile yaşanan gerilimler krizi daha da derinleştirdi. Mart 2025'te yetkililer, Çinli ve Nijerli çalışanlar arasındaki ücret eşitsizliğini gerekçe göstererek, "yerel iş kanunlarını ihlal ettikleri" gerekçesiyle CNPC'nin üç yöneticisini sınır dışı etti. İki ay sonra, hükümet, 500 milyon doları aşan vergi ve borç ödemeleriyle ilgili bir anlaşmazlık nedeniyle düzinelerce yabancı çalışanın çalışma izinlerini askıya aldı. Bu bağlamda Çin, Sahel bölgesinde bulunan petrol, doğal gaz ve gelecekte özellikle yapay zeka üretiminde kullanacağı elementlerin birçoğundan faydalanmak istemiştir bunlar için yatırım yapmıştır. Lakin bölgede yaşanan siyasi istikrarsızlıklar, bölgede yaşanan terör eylemleri gibi durumlar Çin Halk Cumhuriyeti'nin çıkarlarını engellemektedirler.

5.1.3 Rusya'nın Etkisi

“Rus Ruleti”

Eylül 2023'te kendi güvenlik anlaşmasını kuran Sahel Devletleri İttifakı (AES), Fransa'dan ayrıldı ve Batı ittifaklarından uzaklaştı. Lavrov, Mısır'ın Kahire kentinde Batı Afrika Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) Komisyonu Başkanı Ömer Toray ile yaptığı diplomatik görüşmelerde, Rusya'nın ECOWAS ile koordinasyonu derinleştirmek için ciddi bir şekilde baskı uyguladığını vurguladı.

Rusya Dışişleri Bakanlığı, daha yakın ekonomik bağlar karşılığında silah, eğitim (barış gücü hazırlığı da dahil) ve organize suçla mücadele desteği sözü verdi. Rusya'nın Sahel'deki

modeli, diğer Afrika ülkelerindeki yaklaşımını yansıtıyor: genellikle takas tarzı anlaşmalar yoluyla, doğal kaynaklara tam erişim karşılığında silah ve askeri eğitim sağlamak. Benzer anlaşmalar yaklaşık 15 Afrika ülkesiyle imzalandı. Rusya'nın sembolik dayanışmayı Sahel'de gerçek güvenlik ve ekonomik kazanımlara dönüştürüp dönüştüremeyeceği ise açık bir soru işareti olarak kalıyor.

AES, uranyum, altın ve diğer mineraller açısından zengin olan bu ortaklıkları ekonomik egemenliğe giden bir yol olarak gördüklerini belirtiyor. Rusya ise karşılığında sadece kaynak değil, aynı zamanda bir zamanlar Batı güçlerinin egemen olduğu bir bölgede stratejik nüfuz da kazanıyor. Rusya'nın kırılgan mali durumu ve altyapı projelerine sermaye yatırma isteksizliği nedeniyle, bunun yerine Sahel ülkeleri Burkina Faso, Nijer ve Mali ile karşılıklı takas anlaşmaları yaparak, askeri malzeme ve Moskova Askeri Akademisi'nde personelin ücretsiz eğitimi karşılığında mineral rezervlerine erişim sağladı. Genellikle güvenilir bir ortak olarak kabul edilen Moskova, istikrarsız Sahel bölgesinde askeri üsler kurmaya ve liderlerine daha fazla güvenlik sağlamaya hazır lakin aktif olarak Ukranya ile savaş halinde bulunan Rusya özellikle bu bölgeye ciddi anlamda yatırımlar yapmaktan çekiniyor. Bu bağlamda Rusya Sahel Bölgesinde yaşanan siyasi istikrarsızlıklardan faydalanmak istemekte lakin hali hazırda 24 Şubat 2022'den beri içinde bulunduğu Rusya-Ukranya savaşından dolayı bu bölgeye yatırımlar yapmakta zorlanmaktadır

5.2 Bölgedeki Terör Eylemleri

“Dünya’daki Cehennem”

Geniş bir coğrafi tanım içinde Moritanya’dan Sudan’a kadar uzanan Sahel bölgesi, aşırı bir nüfus artış hızına sahiptir ve genç nüfus durmadan artmıştır buna karşılık olarak bölgede gençlerin çalışması adına iş isdihtamı oluşturulmamıştır. Bu durumda bölgede bulunan gençler başka ülkelere göç etmiştir veyahut kendi bölgelerinde kalan gençler iş sahibi olmadığı için terör grupları tarafından beyinleri yıkanmıştır sonucunda bir çoğu terör örgütü üyesi olmuştur. Sürekli genç nüfusun artması buna karşın gençlerin iş bulamaması ve bir terör örgütü tarafından öldürülmeme isteklerin sonucunda hayatta kalma duyguları ağır basmıştır. Bunun sonucunda Saher Bölgesinde birçok genç terör örgütü üyesi olmuştur ve olmaya devam etmektedirler. Terör örgütleri üye sayıları sürekli yapılan operasyonlar ile düşürülmeye çalışılmış olsada bölgede sürekli ölen örgüt üyelerinin yerleri hızlıca doldurulması bu operasyonları büyük ölçüde engelliyor .Bunun yanı sıra uluslararası devletlerin iş birliğine yanaşmaması ve yeterli askeri yardım yapılmaması sonucunda küresel devletlerin bölgede terör örgütlerinden dezavantajlı konumda kalmasına yol açmıştır .

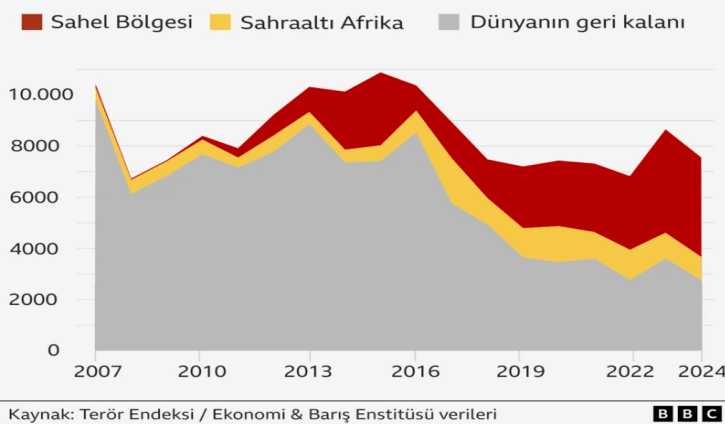
Bundan mütevellit 2012-2022 tarihleri arasında Afrika kıtasındaki terör ve şiddet eylemlerinin merkezi haline gelmiştir. Moritanya, Mali, Burkina Faso, Nijer ve Çad'ı içine alan bölge, günümüzde farklı pek çok devlet dışı silahlı aktörün (DDSA) toplumsal tabana yayılarak geniş bir alan kontrolü ve mobiliteye sahip olduğu noktalara dönüşmüştür. Terör ve şiddet eylemlerinde 2011 sonrası gözlemlenen artışın gerek iç gerekse bölgeye komşu ülkelerdeki gelişmelerden etkilendiği söylenebilir. Kırılgan ya da başarısız devlet tanımlaması altında ele alınabilecek bu ülkelerde gerçekleşen askeri darbeler, zayıf ordular, yönetim eksikliği, ekonomik kaynakların yetersizliği, etnik gruplar arası rekabet ve iklim değişikliği gibi nedenler DDSA'ların artışına neden olmuştur.

İç ve dış etkenlerin yarattığı tablo küresel çapta faaliyet gösteren terör örgütleri tarafından bir fırsat penceresi olarak görülmüştür. Bu anlamda El-Kaide ve IŞİD gibi terör örgütleri için yerel ayrışmaların ve otorite boşluğunun istismar edilmesi yoluyla potansiyel sahalara yayılma stratejisi, oldukça pragmatist bir adım olarak ön plana çıkmaktadır. Diğer taraftan mikro ölçekteki köktenci gruplar için bu terör örgütleriyle eşgüdümlü hareket imkânı hem finansal hem de ideolojik açıdan manevra kabiliyetlerini artırmaktadır. Mağrip El-Kaidesi (AQIM) bağlantılı Jama'a Nusrat ul-İslam wa al-Muslimin (JNIM) ve IŞİD bağlantılı İslam Devleti Sahra Kolu (ISGS) gibi örgütlerin kurulması da bu grupların daha geniş kitlelere ulaşma ve finansal açıdan sürdürülebilir kaynaklar yaratma stratejisine paralel olarak ele alınabilir.

Etkisi terör örgütlerine nazaran sınırlı seviyede olsa da milis gruplar da Sahel bölgesindeki güvenlik kompleksini kırılgan hale getiren DDSA'lar arasındadır. Bazı durumlarda devlet güvenlik birimleriyle iş birliği içinde bazı örneklerde ise bağımsız hareket eden bu gruplar, sivillere yönelik şiddet eylemlerindeki artışın nedenleri arasındadır. Öte yandan Fransa başta olmak üzere Rus Wagner Özel Askeri Şirketi (ÖAŞ) ve diğer uluslararası aktörlerin

Küresel Terör Endeksi'nin terör bağlantılı ölüm rakamları

2024'te Sahel bölgesindeki rakamlar dünya toplamını aştı

bölgedeki varlığı ve yönetici elitlerle kurdukları çıkar ilişkileri DDSA'lar için bir propaganda aracı olarak kullanılmış, terör ve şiddet eylemlerine meşruiyet kazandırmıştır. Sahel bölgesindeki terör ve şiddet eylemlerinin sayısında 2022 yılı itibarıyla ani bir artış gözlemlenmektedir. Bu artışın ilk etapta komşu ülkeler aracılığıyla Afrika'nın geri kalan bölgelerine yayılma riski bulunmaktadır.

Bölgesel etkilerinin yanında bu durum uluslararası aktörler açısından da kaygı verici bir boyuta ulaşmıştır. Bölgede boru hatları, limanlar ve ticari anlaşmalar yapmaya çalışan uluslararası aktörlerin bu yatırımlarına saldırıda bulunmuştur ve bölgedeki kalkınmaya büyük ölçüde zarar vermişlerdir. Bu duruma karşı önlemler alınmazsa bölgedeki terör faaliyetleri gün geçtikçe etkisini artıracak ve daha yıkıcı bir küresel sorun haline bürüneceği beklenmektedir.

"Burkina Faso askerleri, 8 Ekim 2022 tarihinde Burkina Faso'nun Ouagadougou kentinde düzenlenen defin töreni sırasında; Burkina Faso'nun kuzeyindeki bir kasabaya erzak taşıyan konvoyu İslamcı militanlar tarafından düzenlenen saldırıda öldürülen yirmi yedi askerin tabutları önünde

dururken fotoğraflarını tutuyor. Vincent Bado/Reuters"

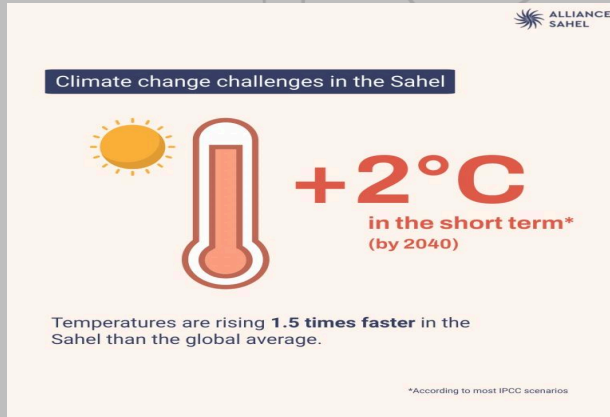
5.3 Sahel Bölgesinde İklim

"Çöl İklimi"

Senegal'den Sudan'a uzanan yarı kurak bir kuşak olan Sahel bölgesi, küresel ölçekte iklim değişikliğine karşı en savunmasız bölgelerden biridir. Birleşmiş Milletler Sahel Entegre Stratejisi (UNISS) tarafından tanımlanan Batı Afrika Sahel'i, Burkina Faso, Kamerun, Çad, Gambiya, Gine, Mali, Moritanya, Nijer, kuzeydoğu Nijerya ve Senegal'i içermekte olup, bunların tümü derin tarihsel, kültürel, siyasi ve sosyo-ekonomik bağları paylaşmaktadır.

Son birkaç on yılda, Sahel'deki sıcaklıklar küresel ortalamadan 1,5 kat daha hızlı artarak su kaynaklarını, arazi kullanımını, gıda güvenliğini ve insan sağlığını derinden etkiledi. Sahel, iklim değişikliğine karşı oldukça hassastır ve etkileri farklı bölgelerde değişiklik göstermektedir. Bölgenin giderek daha sıcak hale gelmesi bekleniyor ve tahminler, ortalama yıllık sıcaklığın yüzyılın sonuna kadar 6 °C artabileceğini gösteriyor. Ek olarak, Sahel'in bazı bölgelerinde düzensiz yağış modelleri yaşanırken, diğerlerinde yağış miktarında azalma gözlemlenmektedir. Bu değişimler çölleşme ve kaynak kıtlığıyla birleşerek bölgedeki iklimle ilgili zorlukları daha da kötüleştiriyor.

Bu iklim baskıları, Batı Afrika Sahel'inde şiddetli çatışmaları ve zorunlu yer değiştirmeleri yoğunlaştırmıştır . Toprak, su ve otlak alanları da dahil olmak üzere azalan kaynaklar için rekabet, özellikle Nijerya, Mali ve Burkina Faso'da şiddetli çatışmalara yol açmıştır . Şiddet yanlısı devlet dışı aktörler, bu iklimsel baskılardan ve kırsal alanlardaki zayıf devlet varlığından yararlanmıştır. Küresel sıcaklıkların artması, atmosferin su buharı kapasitesini artırarak yağışları yoğunlaştırıyor . Sahel'de bu değişiklikler bölgesel olarak farklı kalıplarda

kendini gösteriyor ve kuraklık ve sellerin aynı su döngüsünün iki fenomeni olması nedeniyle iklim değişikliği etkilerinin karmaşıklığını vurguluyor . Örneğin, kuzey Çad'ın 2080 yılına kadar yıllık olarak 7,6 gün daha fazla şiddetli yağışlı gün yaşayacağı tahmin ediliyor. Nijer, Nijerya ve Kamerun'un bazı bölgeleri de dahil olmak üzere diğer bölgelerde de şiddetli yağış olaylarının sıklığında artışlar bekleniyor . Son veriler bu eğilimleri

doğruluyor; Ağustos 2024 verileri, Çad ve Nijer genelindeki yağış seviyelerinin 1991-2020 ortalamasının %120 ila %600 üzerinde olduğunu gösteriyor . Bu arada, Moritanya ve Senegal gibi batı Sahel bölgelerinde şiddetli yağış günlerinin sayısının azalacağı tahmin ediliyor; kuzeybatı Moritanya'nın yıllık şiddetli yağış günlerinin sayısı 2000'deki 7'den 2080'e kadar 5'e düşecek. Bu farklılıklar, bölgeye özgü iklimsel tepkiler gerektiriyor.

6. Küresel ve Bölgesel Uluslararası Örgütlerin Stratejik Rollerinin Analizi

AU (Afrika Birliği)

Afrika Birliği, Afrika kıtasındaki devletlerin siyasi, ekonomik ve güvenlik alanlarında işbirliğini geliştirmek amacıyla 2002 yılında kurulmuş uluslararası bir örgüttür. Merkezi Etiyopya'nın Addis Ababa kentinde bulunan Afrika Birliği, 55 Afrika ülkesini bünyesinde barındırır ve 1963'te kurulan Afrika Birliği Örgütü'nün devamı niteliğindedir. Temel amacı, Afrika ülkeleri arasında birlik ve dayanışmayı

güçlendirmek, kıtada barış ve istikrarı sağlamak ve Afrika'nın uluslararası sistemde daha etkili bir konuma gelmesine katkıda bulunmaktır. Afrika Birliği, özellikle barış ve güvenlik alanında aktif bir rol üstlenir; iç çatışmalar, darbeler ve terörle mücadele konularında

arabuluculuk yapar ve gerektiğinde barış gücü misyonları gönderir. Demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğünün korunmasını teşvik ederken, seçim gözlemleri ve siyasi krizlerde arabuluculuk faaliyetleri yürütür. Bunun yanı sıra ekonomik ve sosyal kalkınmayı desteklemek, yoksullukla mücadele etmek, sağlık, eğitim ve insani yardım alanlarında ortak politikalar geliştirmek de Afrika Birliği'nin başlıca görevleri arasında yer alır.

ECOWAS (Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu)

Batı Afrika ülkeleri arasında ekonomik, siyasi ve güvenlik alanlarında işbirliğini geliştirmek amacıyla 1975 yılında kurulmuş bölgesel bir uluslararası örgüttür. Merkezi Nijerya'nın Abuja kentinde bulunan ECOWAS, 15 üye devleti kapsar ve temel hedefi üye ülkeler arasında ekonomik entegrasyonu sağlamak, ortak bir pazar oluşturmak ve bölgesel kalkınmayı hızlandırmaktır. ECOWAS yalnızca ekonomik alanla sınırlı kalmayıp barış ve güvenlik konularında da aktif bir rol oynar. Bölgedeki iç savaşlar, terör tehdidi ve siyasi krizlere müdahale

edebilir; darbelerle iktidara gelen yönetimlere karşı yaptırımlar uygulayabilir ve arabuluculuk faaliyetleri yürütür. Ayrıca demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğünü destekler, seçim süreçlerini izler ve Batı Afrika'da istikrarın korunmasını amaçlar.

G5 SAHEL

G5 Sahel, Sahel bölgesinde yer alan Moritanya, Mali, Burkina Faso, Nijer ve Çad tarafından 2014 yılında kurulmuş bölgesel bir iş birliği örgütüdür. Örgütün temel amacı, Sahel bölgesinde artan güvenlik sorunlarına karşı ortak hareket etmek, özellikle terörizm, silahlı gruplar ve sınır aşan suçlarla mücadeleyi güçlendirmek ve üye ülkeler arasında koordinasyonu sağlamaktır. G5 Sahel aynı zamanda kalkınma ve yönetim

alanlarında iş birliğini artırmayı da hedeflemiştir. G5 Sahel'in en önemli faaliyet alanı güvenlidir; bu kapsamda üye ülkelerin ordularından oluşan G5 Sahel Ortak Gücü kurulmuş ve sınır bölgelerinde ortak askerî operasyonlar yürütülmüştür. Bunun yanında yoksulluk, altyapı eksikliği ve devlet otoritesinin zayıflığı gibi sorunlara yönelik kalkınma projeleri ve

uluslararası destek programları da örgütün gündeminde yer almıştır. Ancak son yıllarda Mali, Burkina Faso ve Nijer'in örgütten çekilmesiyle G5 Sahel'in etkinliği büyük ölçüde azalmıştır.

BM(Birleşmiş Milletler)

Dünya genelinde barışı, güvenliği ve uluslararası işbirliğini sağlamak amacıyla 1945 yılında kurulmuş küresel bir uluslararası örgüttür. İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan BM'nin merkezi New York'tadır ve günümüzde yaklaşık 190'dan fazla üye devleti bulunmaktadır. Kuruluşun temel hedefleri, uluslararası barış ve güvenliği korumak, devletler arasında dostane ilişkileri geliştirmek ve ortak sorunlara birlikte

çözüm üretmektir. Birleşmiş Milletler, savaşların ve çatışmaların önlenmesi için diplomasi ve arabuluculuk faaliyetleri yürütür, gerektiğinde barış gücü misyonları gönderir. Bunun yanında insan haklarının korunması, insani yardımın ulaştırılması, mültecilere destek, yoksullukla mücadele, sağlık ve eğitim gibi alanlarda çok sayıda kuruluş ve program aracılığıyla faaliyet gösterir. BM, aynı zamanda uluslararası hukuk kurallarının geliştirilmesine katkı sağlar ve küresel sorunların çözümünde ülkeler arasında koordinasyon görevi üstlenir.

MINUSMA (Birleşmiş Milletler Mali Çok Boyutlu Entegre İstikrar Misyonu)

Mali'de barış ve istikrarı sağlamak amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından 2013 yılında kurulmuş bir barış gücü operasyonudur. Misyon, Mali'de yaşanan iç çatışmalar, silahlı gruplar ve siyasi istikrarsızlık sonrasında sivillerin korunmasına katkı sağlamak, devlet otoritesinin yeniden tesis edilmesini desteklemek ve barış sürecinin uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla görev yapmıştır. MINUSMA'nın faaliyetleri arasında sivillerin korunması, ateşkesin izlenmesi, insan haklarının gözetilmesi, insani yardımların güvenli şekilde ulaştırılmasına destek verilmesi ve Mali güvenlik güçlerinin kapasitesinin güçlendirilmesi yer almıştır. Aynı zamanda seçim süreçlerine ve siyasi geçiş sürecine destek sunmuştur. Ancak Mali yönetiminin talebi doğrultusunda misyonun görev süresi sona erdirilmiş ve MINUSMA 2023 yılında ülkeden tamamen çekilmiştir.

EUTM Mali(Avrupa Birliği Mali Eğitim Misyonu)

Mali’de güvenlik ve istikrarın güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla Avrupa Birliği tarafından 2013 yılında başlatılan askerî bir misyondur. Misyonun temel amacı, Mali Silahlı Kuvvetleri’nin ve ilgili güvenlik kurumlarının kapasitesini artırmak, orduya eğitim ve danışmanlık desteği vererek ülkenin kendi güvenliğini sağlayabilir hâle gelmesine yardımcı olmaktır. EUTM Mali, doğrudan muharebe operasyonlarına katılmamış; bunun yerine askerî eğitim, stratejik danışmanlık, komuta-kontrol yapılarının geliştirilmesi ve savunma reformlarının desteklenmesi gibi

faaliyetler yürütmüştür. Ancak Mali’deki siyasi istikrarsızlık ve yönetimle yaşanan sorunlar nedeniyle misyonun faaliyetleri zamanla askıya alınmış ve etkinliği büyük ölçüde azalmıştır.

Afrika Kalkınma Bankası (AfDB)

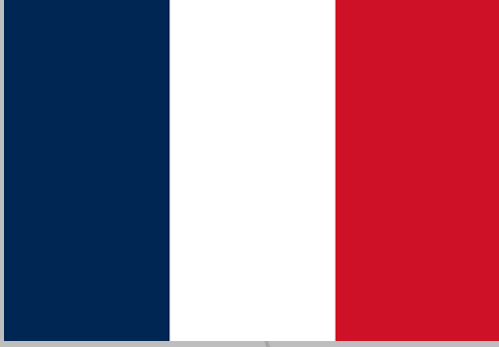

Afrika lkelerinin ekonomik ve sosyal kalkınmasını desteklemek amacıyla 1964 yılında kurulmuş çok taraflı bir kalkınma finansmanı kuruluşudur. Merkezi Fildişi Sahili’nin Abidjan kentinde bulunan AfDB, Afrika lkeleri ile Afrika dışından ye devletleri bir araya getirerek kıtadaki kalkınma projelerine mali kaynak sağlamayı hedefler. AfDB’nin temel faaliyetleri arasında altyapı projelerinin (ulaştırma, enerji, su), tarım ve kırsal kalkınmanın desteklenmesi, yoksullukla mücadele,

Özel sektörün güçlendirilmesi ve iklim değişikliğiyle mücadele yer alır. Banka, ye ülkelere kredi, hibe ve teknik destek sunarak sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eder ve Afrika’da ekonomik büyüme ile bölgesel entegrasyonun artırılmasına katkıda bulunur.

7. İlgili Devletlerin Tutumları

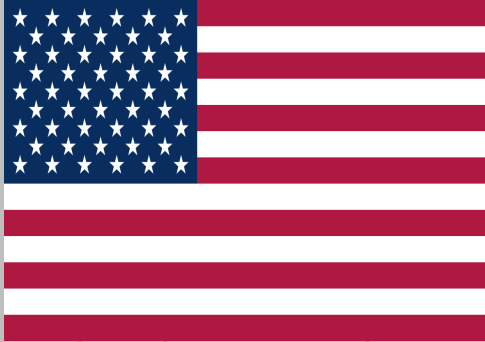
Fransa

Fransa, Sahel'de 140 yılı aşkın bir süredir (yaklaşık 80 yılı doğrudan sömürge, 60 yılı nüfuz politikası ve askeri operasyonlar şeklinde) varlık göstermiş; Bu yıllar boyunca Fransa bölgeyi gerek baskılanması , gerek hakimiyet altında tutulması gerekte bölgeyi bir açık pazar ve sömürge toprağı olarak görüyordu.Bundan dolayı yıllar boyunca Sahel bölgesini terk etmek istememiş ve bu bölgeden olabilecek en fazla verimi almak

istemiştir. Lakin son zamanlarda bu bölgede yaptığı askeri operasyonlar ve yaptığı radikal söylemler sonucunda halkın ve terör örgütlerinin bir çoğunun gözünde adeta bir düşman konumuna düşmüştür ve her geçen yıl bölgedeki etkinliğini yavaş yavaş azaltmaktadır

Amerika Birleşik Devletleri

ABD'nin Sahel bölgesine yönelik tutumu, son yıllarda askeri odaklı bir güvenlik stratejisinden daha karmaşık ve temkinli bir diplomasi arayışına doğru evrilmiştir. Uzun süre boyunca bölgeyi küresel terörizmle mücadelenin (özellikle El-Kaide ve IŞİD bağlantılı gruplar) ön cephesi olarak gören Washington, askeri eğitimler ve Nijer gibi stratejik noktalardaki drone üsleri aracılığıyla doğrudan varlık göstermiştir.Ancak Fransa gibi doğrudan

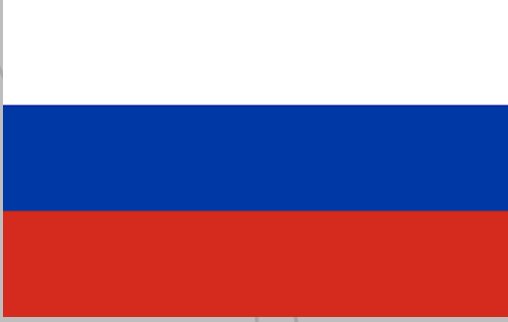
operasyonlar ile bölge hakimiyeti kurmak yerine terör eylemlerinin ABD ve çevre ülkelere sıçramama konusunda önlemler almıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti

Çin, Sahel bölgesinde bulunan petrol, doğal gaz ve gelecekte özellikle yapay zeka üretiminde kullanacağı elementlerin birçoğundan faydalanmak istemekte bunlar için yatırım yapmakta . Lakin bölgede yaşanan siyasi istikrarsızlıklar, bölgede yaşanan terör eylemleri gibi durumlar Çin Halk Cumhuriyeti'nin çıkarlarını engellemektedir.

Rusya

Rusya'nın Sahel bölgesindeki tutumu, Batı'nın (özellikle Fransa ve ABD'nin) bölgeden çekilmesiyle oluşan boşluğu doldurmaya yönelik stratejik, askeri ve ekonomik bir genişleme üzerine kuruludur. Moskova, Sahel ülkeleriyle ilişkilerini "sömürgecilik sonrası tam bağımsızlık" ve "eşit ortaklık" söylemleriyle inşa etmektedir. Ekonomik bir temele dayalıdır genelde takas usulü ön

plandadır .

Türkiye

Türkiye'nin Sahel bölgesine yönelik tutumu, son yirmi yılda şekillenen Afrika'ya açılma politikaları ve ardından gelen "Yeniden Asya, Afrika" vizyonunun en somut örneklerinden biridir. Ankara, bölgede sadece askeri bir güç olarak değil; insani yardım, savunma sanayii, ekonomik kalkınma ve diplomasiyi birleştiren "bütüncül bir ortaklık" modeli yürütmektedir.

8. Göz Atılması Gereken Kaynaklar

- <https://youtu.be/km54yFc76Y4?si=ZI66qpkQA27vXaeh>
- <https://youtu.be/KFcAjNJE-HE?si=yJNcFmHOuVNTdEGy>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3648622>
- https://www.britannica.com/explore/colonization-of-Africa?utm_source
- https://tasam.org/Files/Icerik/File/afrika_sahel_bolgesi_tarimi_ve_alternatif_teknikler_-_1_e7700fcd-a665-48aa-83f4-4b52080955f0.pdf
- <https://youtu.be/KFcAjNJE-HE?si=4fnzI3XR93SRfwFC>
- <https://youtu.be/ILHQP8sFxf0?si=qkv2KXBSSdDsYL8z>

9. İncelenmesi Gereken Başlıklar

- Yeşil Duvar Projesi
- Sahel Adaptive Social Protection Program (SASPP)
- Farmer Managed Natural Regeneration (FMNR)
- 2012 Mali Darbesi
- 2023 Nijer Darbesi

- 2014 Burkina Faso Darbesi

10. Cevaplanması Gereken Sorular

- Sahel’de artan terör faaliyetlerinin temel nedenleri nelerdir?
- Uluslararası askerî müdahaleler bölgesel güvenliği ne ölçüde sağlamıştır?
- Yerel orduların kapasite eksikliği nasıl giderilebilir?
- Bölgesel örgütler (ECOWAS, AU) darbelere karşı ne kadar etkilidir?
- Fransa, Rusya ve Çin’in Sahel politikaları bölgeyi nasıl şekillendiriyor?
- Doğal kaynak zenginliği neden sürdürülebilir kalkınmaya dönüşemiyor?

11. Kaynakça

- <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2667278225000318#bib0001>
- <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/violent-extremism-sahel>
- <https://share.google/ZKIIMKt1qTYJiZVI3>
- <https://docs.google.com/document/d/1BhSMBKYXP2oTIwFpdoVfjFA-qATnO7dwinEZTxpsT1c/edit?usp=drivesdk>
- <https://thedi diplomat.com/2025/11/chinas-sahel-gamble-falters-as-insurgencies-rage/>
- <https://orcasia.org/article/208/chinas-foreign-policy-in-the-sahel>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3648622>
- https://www.britannica.com/explore/colonization-of-Africa?utm_source
- https://tasam.org/Files/Icerik/File/afrika_sahel_bolgesi_tarimi_ve_alternatif_teknikler_-_1_e7700fcd-a665-48aa-83f4-4b52080955f0.pdf
- <https://www.sahaistanbul.org.tr/saha-blog/afrika-nin-stratejik-onemi-dogal-kaynaklar-guvenlik-ve-jeopolitik-dinamikler>
- <https://udiad.org/sahel-devletleri-konfederasyonu-turkiye-sahel-iliskileri/>
- https://www.sdeakademi.org/orta-sahel-bolgesinin-guvenlik-dinamikleri_4-218
- <https://kriterdergi.com/dis-politika/abdnin-sahelden-cekilmesinin-cevre-ulkelere-etkileri>
- <https://www.indyturk.com/node/696641/t%C3%BCrki%C3%87yeden-sesler/stratejik-sahel-darbeler-yeni-ittifaklar-ve-yeni-akt%C3%B6rler>
- <https://theconversation.com/scramble-for-the-sahel-why-france-russia-china-and-the-united-states-are-interested-in-the-region-219130>
- <https://arabcenterdc.org/resource/the-coups-detat-of-the-sahel-region-domestic-causes-and-international-competition>
- <https://www.sde.org.tr/guray-alpar/genel/orta-sahel-bolgesinin-guvenlik-dinamikleri-kose-yazisi-22606>